

SZAKDOLGOZAT MŰLEÍRÁS

Perge Veronika

2024.

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Rippl-Rónai Művészeti Intézet
Képi ábrázolás alapképzési szak

Albániai narancsevő bárányok- festmény sorozat

Belső konzulens: Mátis Rita
festőművész, egyetemi docens

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Vizuális Tanszék

Készítette: **Perge Veronika**
HHTHK3
nappali tagozat

Kaposvár
2024.

Tartalomjegyzék:

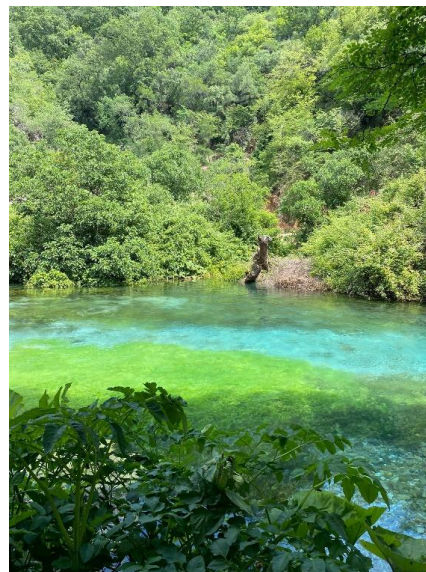
Bevezetés.....	5
❖ Személyes indíttatás, téma	6
Albánia	7
❖ Történelem	7
❖ Shqipëria, elhelyezkedése és földrajzi adottságai	9
❖ Albánia éghajlata és vizei.....	10
❖ Mezőgazdaság	12
❖ Az albán Riviéra (dél Albánia).....	15
❖ Saranda	17
Művészeti befolyások.....	19
❖ A bárány, mint szimbólum – összefüggés a festményemmel.....	19
❖ A narancs, mint szimbólum	22
❖ Paul Gauguinról.....	23
❖ Birkás Ákos	25
❖ David Hockney.....	27
❖ Kevin Vallentin- a sheep a day	28
❖ Dimitri Sirenko	29
Munkafolyamat	30
❖ Korábbi tapasztalatok	30
❖ Kísérletezések és vázlatok.....	31
❖ Megvalósítás.....	33
Összegzés	
▪ Köszönetnyilvánítás.....	36
▪ Hivatkozások	37
▪ Irodalomjegyzék	38
▪ Képjegyzék	39

„Hiszen indulni annyi, mint újjászületni.”

-Henri Perruchot, Gauguin élete c. könyvéből

Bevezetés

2021.-ben fedeztük fel a családommal Albániát. Az első kint töltött hét után mindegyikünkben megfogalmazódott, hogy tulajdonképpen annyira jól érezzük magunkat, hogy nem igazán vágyunk haza. A szabadságérzet olyan szintű, amit itthon elképzelni se tudunk. Annyi és olyan szabályhoz vagyunk szokva a mindennapokban, amit észre se veszünk. Az évek folyamán Albánia, a családommal, második otthonunkká vált. Ezek az időszakok rengeteg pozitív tapasztalattal gazdagítottak, melyek nagy hatással vannak az életségem és a művészetem alakulására is.

1.ábra: saját fotó 2022. július - A Kék szem forrás

Volt egy bakancslistás álmom, ami 2022.-ben megvalósulhatott: nagyon szerettem volna eljutni egy mediterrán helyre a téli időszakban, ahol mandarint, narancsot vagy citromot szüretelhetnek. A citrus ültetvények zöldje, narancssárga és citromsárga ezernyi ponttal színeződik meg. Színek tömkelege volt a földeken, amit az út mellett végig haladva a citrusok illata kísért. Az Albániában élő kedves emberektől fillérekért vehettünk 20 kiló gyümölcsöt az út mellett, de az élmény maga azt hiszem az volt, amikor mi magunk szedhettünk mandarint. A frissen szedett gyümölcs, ami itthon apró szemű, kint akkora, mint egy narancs. Persze miután annyi terem egy fán, hogy a fák ágai roskadásig telnek meg, vannak bizony, amik lepotyognak. Ezeket az arra járó állatok fogyasztják el.

2.ábra: saját fotó 2022.
december – Narancsevő bárány
az úton

Ahogy átérünk a határon már tapasztalhatjuk a szabadságérzetet. Első pillantásra furcsának tűnhet, a sok szabadon sétáló állat. Természetesen van gazdájuk az állatoknak, de ne csodálkozzunk, ha tehén, szamár, birkanyáj, kecskenyáj, kutyák vagy esetleg teknősök mennek, vagy épp állnak az úton. Ez kint teljesen normális. Az állatok is boldogabbak és egészségesebbek, hiszen a természetes környezetből táplálkoznak. Nem stresszelnek, nem sietnek sehova. Az állatok, az emberek és növények nyugodt harmóniában élnek, tisztelik egymást.

3.ábra: saját fotó 2022. december -
Legelő ló Lukova határánál

Albániában a citrusok földje Xarre településtől egészen a görög határig terül el. A fák között a hegyről hazatérő állatok lakmároznak lelkesen. Decemberben pedig bizony ők is eszik azt a friss finomságot, amit mi is emberek: a friss narancsot. Tudtam, hogy a kecskék is felfalnak bármit, de valahogy soha nem gondoltam bele abba, hogy narancsot is esznek. Itthon az egzotikus gyümölcs, annyira nem természetes, hogy eszembe se jutott. Ahogy autóval elhaladtunk megannyi bárány és kecske mellett, akik elégedetten ették a leesett gyümölcsöket, arra gondoltam ezt az élményemet mások felé is szívesen közvetíteném. A színek, a hangulat és formák összhangja az, amit én itthon festmény sorozatként megszeretnék valósítani.

A decemberben Albániában töltött két hét, pontot tett annak a kérdésemnek a végére, hogy diplomamunkának mit válasszak. Egy történetet szeretnék megfesteni úgy, hogy elrugaszkodnék a realisztikus ábrázolásmódtól, azokról a békében élő állatokról, akik a vibráló színek között élnek boldogan.

4.ábra: saját fotó 2022. december -
Bárány csorda Saranda közelében

Albánia történelme

Az albánok eredetéről is komoly viták folynak, akárcsak Magyarország történelméről. Leginkább az illíreket tekintik őseiknek, melyet többnyelvi bizonyíték is alátámaszt. Az illírek a Balkán őslakói voltak Kr.e. 3.évezredben. Hatalmas területet birtokoltak, melyet Kr.e.2.században a rómaiak foglaltak el. A Római Birodalom bukása után hunok, avarok, bolgárok, szerbek foglalták el ezt a területet. Az 1.században megjelent a kereszténység is. A 11.században kialakult a sajátos kultúrával és nyelvvvel rendelkező albán nép. A 14.században az Oszmán Birodalom felügyelete alá kerültek. 1443-ban Kasztrióta Györgynek (Szkander bég) köszönhetően azonban sikerült 25 évig biztosítani a török elnyomással szemben az albán autonómiát. Itt megemlíteném, hogy magyar vonatkozása is van történelmüknek, Hunyadi Jánost úgy tisztelik, mint Szkander bég legjobb barátját, akik együtt harcoltak a török seregek ellen. Hunyadi János lovasszobra Krujában megtalálható, utcát is neveztek el róla megemlékezésként. Sajnos Szkander bég halála után a törökök elfoglalták az országot, teret adva ezzel az iszlamizálódásnak.

Az ezt követő időszakban nemcsak a török uralom, de a környező népek is veszélyeztették az ország jövőjét. Ismail Qemali volt az a vezető, akinek sikerült egy olyan erős bázist kiépítenie Vlorában, melynek köszönhetően 1912.november 28-án kikiálthatták az önálló, szabad és független országot., az Albán Fejedelemséget. Ez a fejedelemség csak töredéke volt, a mai Albániának, hiszen a déli részeket görög keresztények birtokolták.

Az első világháború szintén teljesen szétzilálta az országot. Fővárosa Durres volt akkoriban, de egészen kicsire zsugorodott területük, hiszen a bevonuló szerbek, montenegróiak elleni védelemért cserébe Olaszország és Görögország is nagy területeket kapott. Ráadásul az embereket még a malária is tizedelte. 1925-ben I.Zogu lett az ország királya, aki nyugati mintára sok reformot bevezetett az egyébként nagyon elmaradott országba. Példaképe Mussolini volt és az olasz háttérhatalmak erősen támogatták diktatórikus kormányzását. Uralkodása alatt próbálta az olasz fennhatóságot keretek közé szorítani, de végül a második világháború kitörésével Mussolini megszállta az országot. Zogu 1938-ban feleségül vette a magyar nemesi családból származó Apponyi Géraldiné-t, de az olasz megszállás elől végül a királyi család Londonba menekült.

Albánia 1944 decemberében szabadult fel a náci megszállás alól Enver Hoxha vezetésével, aki a nacionalista, kommunista eszméivel ideiglenes kormányt alapított. Politikája tükrözte Titó és Sztálin eszméit, de politikai irányvonalai végül teljes elszigetelődésbe taszították az országot, mivel minden állanfővel összeveszett. Ebben a korszakban épült Albánia szerte 300 000 betonbunker, melyek ma is mementói Hoxha védelmi politikájának. (Ma már ugyan állatok lakják, esetleg múzeum, büfé üzemel bennük.) A nyugati hatalmakat az ördög szövetségeseinek tekintette, de idővel a Szovjetunióval és Kínával is megromlott a kapcsolata. 40 éves kormányzása alatt közel 25 000 ember végeztetett ki, szinte teljesen paranoiássá vált. Pl. friss vizet mindig a Kékszem –forrásból hozatott katonái segítségével, mert nagyon félt, hogy esetleg megmérgezik. Kétségtelen, hogy sok hasznos intézkedést is bevezetett, például felszámolta az írástudatlanságot, ingyenes egészségügyi ellátást és nyugdíjrendszert vezetett be, de visszaszorította a vérbosszút és segítette a nők egyenjogúsági törekvéseit.

Enver Hoxha 1985-ben halt meg. Halálával különböző megmozdulások kezdődtek, a kívánczó reformok, a többpártrendszer bevezetését követelve. Az emberek kétségek között vívódtak, mivel egy erőskezű vezetőt vesztek el, úgy érezték vége Albániának, az életüknek. 1991-ben több, mint 30 000 albán menekült érkezett hajóval Bari kikötőjébe és

elindult nyugatra áramlásuk. Az országon belüli helyzet rendezésében az USA nyújtott segítő kezet. 2009-től Albánia a NATO tagja.

Jelentkeztek az Európai Unió tagságért is, 2014-ben megkapták az uniós tagjelölti státuszt.

Jelenlegi miniszterelnökük Edi Rama, 2013 óta vezeti az országot a szocialista párt képviseletében. Kormányzása alatt az ország nyitottá vált mindenki számára. Bár sok albán nyugatra költözött, hogy saját családját onnan támogassa, mégis hatalmas fejlődés tapasztalható. Fő célkitűzésükké a turizmus fejlesztése vált, mely magával vonzotta a gazdasági fellendülést, komolyabb beruházásokat. Néhány éven belül hatalmas fejlesztéseket eszközöltek az úthálózatukban, az infrastruktúrában, mindemellett megőrizték a természet egységét, harmóniáját. Jelenleg egyszerre van jelen a luxus és a múlt árnyai az országban, mindezt páratlanul szép természeti környezetben tapasztalhatjuk meg. Büszkén mutatják be hagyományaikat, tradicionális ételeiket, táncaikat, szokásaikat. Melegszívű, vendégszerető emberek, akik szívesen osztják meg javaikat a turistákkal. Kedvességük, segítőkészségük Európa szinten is páratlan.

5.ábra: balkaninfo.hu – Hunyadi János szobra Krujában

Shqipëria, elhelyezkedése és földrajzi adottságai

Az Albán Köztársaság vagy Albánia, albánul annyit tesz mint: Republika e Shqipërisë vagy Shqipëria. Ez azt jelenti, hogy a „sasok földje”. Innen a zászlójuk is, amin egy piros alapon egy fekete kétfejű sas látható. Az ország elhelyezkedése: Délkelet -Európában, a Balkán -félsziget nyugati részén található. Független állam. Északon és északnyugaton határos Szerbiával, Koszovóval és Montenegróval, keleten - a Macedón Köztársasággal, délkeleten és délen – Görögországgal. Fővárosa Tirana. Az ország ipari, kereskedelmi és gazdasági központja. Lakossága az agglomerációval együtt kb. 800.000 fő.

Európa egyik legkisebb országa. Területét tekintve, kb. akkora, mint hazánk Dunántúli régiója, 28 748 km², aminek 70%-a hegységekből áll. Ebből 45 darab hegység van 2000 méter felett, ezt hívják „Magas Albániának”. „Alacsony Albánia” pedig a 20-50 km-es tengerparti része, amely 362 km hosszan fut Albánia szélén. A legmagasabb hegyük a Korab, ami 2764 m magas. Kontinensünk második legnagyobb átlagmagasságú országa ugyanis területének átlagos tengerszint feletti magassága 708 m. Északi részen az Adria, a déli partjait pedig a Jón tenger mossa. Az Adriai régió legnagyobb városa Durres, amely a legnagyobb kikötőváros. A középső régió legnépesebb városa Vlora, délen pedig Saranda. Albánia egyébként az édes vizekben is gazdag. 10 darab folyója van a Drin, Seman, Vjosa, Devoll, Shkumbin, Osum, Mat, Erzen, Ishëm, és a Buna. Ebből egyedül a Buna hajózható. Leghosszabb folyója a Seman ami 281 km hosszú. Az országnak egyébként mintegy száznegyven kisebb vízfolyása van. A Balkán félsziget legnagyobb tavai is itt találhatóak: Shkodrai-tó, az Ohridi-tó és a Prespa-tó. Ohrid, a Balkán legmélyebb része (294 m). A magashegységekben jég vájta tengerszemek, a tengerparti szakaszon pedig lagúnatavak találhatóak. Albánia első vízerőművei 2018-ban készültek el. Az egyik Tirana közelében készülhetett el, egy norvég befektető a Statkraft által. Az erőmű a Devoll völgyben található és a Banja névre hallgat, amelynek a gátja 80 méter magas és mindenhez tartozik egy 14 négyzetkilométeres víztározó is. Azóta több vízerőmű és napelem park is épült Albániában. A vízerőművekhez mesterséges tavak jöttek létre, a meredek völgyek mélyedéseit feltöltve. Ezek közül a legnagyobb a Fierzai tó a 72 négyzetkilométerével. Ennek mélysége pedig eléri a 128 métert is. Albánia áramelőállítás tekintetében 100%-ban a vízerőműveire támaszkodik. Ehhez hasonló teljesítményre a világon csak 6 ország képes. Az országban egyébként öntözési célokból 700 apróbb víztározót hoztak létre. A jég vájta tengerszemek, vagyis gleccserek, sok esetben 1600 méter felett találhatóak, ilyenek például a Lurai tavak. A sík tengerparti részeken is előfordulnak nagyobb sós, illetve félsós vizű tavak. Ezek Albánia lagúnái. Ezek közül a legnagyobb a nemzetiparkban lévő Karavastai, ami egyébként a dalmát pelikán költő helyéül is szolgál. A kagyló tenyésztésről pedig a Butrinti tó híres, mely a Butrinti Nemzeti Park része. AZ UNESCO világörökség listáján több albániai helyszín is szerepel, a Buthroton romvárosa, ami a Butrinti Nemzeti Parkban található. Berat és Gjirokastra történelmi központja, Gash-völgyi és a rrajcai ősbükkös, az Ohridi régió és a Vjosa folyó.

Albánia éghajlata

Albánia éghajlatát nem csak az ország földrajzi elhelyezkedése, de terepviszonyai is nagyban befolyásolják. A belső hegyvidékeinél az éghajlat kontinentális, amelyet egy alacsonyabb téli és általános nyári hőmérséklet jellemez elég magas az évi csapadékmennyisége. A tengerparti síkság éghajlata mediterrán, ez télen egy enyhe ám igen csapadékos időjárást jelent, míg a nyár egy igen magas páratartalommal és átlaghőmérséklet jár együtt. A magas északon lévő hegyvidéki rész és a déli hőmérséklet között akár 5°C-os különbség is lehet. A hegyvidékes területeken a csapadék mennyiség nő az éghajlat pedig hidegebb, akár -20 fok is lehet. Az ország keleti területe az jóval csapadékosabb, főleg a hegyek nyugati lejtőin havas hegycsúcsok több hónapig is meg tudnak maradni. Az országot utazás szempontjából a legjobb, ha június esetleg szeptemberi hónapban látogatja az ember. Ilyenkor a hőmérséklet már meleg, a tengerben lehet fürdeni, de nincs az a kibírhatatlan forróság. Ekkor a legkellemesebb. A legforróbb hónapok a július vége és augusztus, amikor a hőmérséklet lehet akár 38 fok is. Az 2023-as évben a nyári szezon májustól októberig tartott.

2023-as évünket a családommal ugyanúgy, mint az azt megelőző 2022-es évben, Albániában zártuk. A Decemberi téli mediterrán hőmérséklet, kellemes volt, az itthon tapasztalt fagyok után. Karácsonykor idén ismét verőfényes napsütés volt. Az erős tűző nap , nagyon lágyan és simogatóan tud érződni. Azonban, ha épp elmegy a nap vagy árnyék lesz, annyira vissza tud húlni a hőmérséklet hirtelen, hogy az ember már szinte fázik. Délen a tengerparton nincs fagy, így a nagykabát csak nagyon ritkán kerül elő a turisták zöménél. A tenger decemberben olyan 20 fok körüli.

5.ábra: saját fotó 2023. december – A Mikulás Saranda kikötőjében

Albánia vizei

Mivel Albánia hatalmas víz készletekkel rendelkezik, a világ számos országába forgalmazzák palackozott ásványvizeiket pl.: Kanada, Egyesült Államok, Svájc, Olaszország stb. Mi magunk is nagyon kedveljük azt, hogy az utak mellett a falvak főterén kőből kiépített kis kutak folyamatosan természetes íható forrásvízzel látják el az arra járókat. Sok olyan étterem is található, ahol a helyi forrás vizét kínálják, ivóvíz gyanánt, ingyen. Bár merre indulunk Sarandai otthonunktól, néhány kilométeren belül, forrásvizet találunk. Otthonunkban, mi is ezt fogyasztjuk.

Meleg termálvizeik 3 régióban található: Kruja, Ardenica és Peshkopiban. Nekünk személyes kedvencünk Permet. A víz itt télen-nyáron 25-32 fokok, kénes vize pedig nyolc forrásból ered. Ezekből a gyógyvízű forrásokból négy-négy található a Lengarica folyó két partján. Mindegyik más betegségre jó: reumára, emésztési problémákra, vese- és bőrbetegségekre. A nyugati oldalon feltörő források kevésbé meleg, mint a keleti oldalon. Ami még érdekesebbé teszi ezt a helyet, az egy Oszmán korból fent maradt Kadiu híd, amely 1760-ban épült. A híd lábánál már találunk kiépített kő medencéket, amin keresztül folynak a forrásvizek. Állítólag az ottani iszap is tele van jótékony ásványi anyagokkal, így azt bátran lehet a bőrre kenni. A környező kórházakba is innen szállítják, mozgásszervi megbetegedésekre használják. Ha a fürdőtől feljebb sétálunk már kezdődik is a Lengarica-kanyon. Télen is lehet ide bátran jönni, mert így még csodálatosabb látvány fogadja az arra járókat, miután havas hegyek veszik körbe a meleg vizes fürdőt. Infrastruktúra még nem épült ki, így teljesen ingyenesen használhatják az arra járók.

Az országban tizenkét gyógy- és tíz hőforrás található összesen. A természetes úton feltörő források mellett vannak olyanok, melyek véletlenszerűen kerültek a felszínre. Sok esetben olajfúrás következtében sikerült a termálvizekre találni. Ilyen volt 1965-ben a Bilai faluban lévő fürdő vagy 1989-ben a Kusha patak völgyében felfedezett Kozani-8 geotermikus forrás.

Számunkra az egyik legnagyobb élmény rendszeresen ellátogatni a Kékszem-forráshoz (Siri-i-kelter) mely Saranda közelében található. A turistáknak is egyik legkedveltebb célpontja, egyedi ökoszisztémája, különleges színvilága és tisztasága miatt. A feltörő forrásvíz több mint 50 méter mélyről tör fel, de az igazi mélységét még nem sikerült megállapítani hatalmas vízhozama miatt. Felülről nézve egy szemet formáz, mely a kékszín minden árnyalatában pompázik. Körülötte ezer kék és zöld színű szitakötő táncol a hatalmas lapulevelek és a dús zöld növényzet között. Maga a víz nagyon hideg, a legnagyobb forráságban sem több 10 foknál. Annyira tiszta ez a víz, hogy annak idején az albán diktátor, Enver Hoxha is innen hozatta rendszeresen az ivóvizét. A mai napig bátran fogyaszthatjuk. A környezetét tekintve sokat fejlődött. Sétautat, parkolót építettek a hozzá vezető úton, és az éhes vendégeket folyóra épített étterem, a helyi gasztronómia alapanyagaival fogadja.

6. ábra: saját fotó, 2023, július -A Kékszem-forrás

Mezőgazdaság

Az Albán mezőgazdaságra leginkább az agrárország kifejezés illik, főleg a természeti adottságai miatt. Míg a második világháborút megelőző időkben a lakosság 85%-a a mezőgazdaságban dolgozott, egy 2004-es felmérés alapján, az 58%-a a népességnek továbbra is földműveléssel és állattartással foglalkozott. A diktatúra megszűnésével, megszűntek az államtulajdonú gazdaságok és termelőszövetkezetek, így ma a megművelt területek 98%-a van családi, illetve magángazdaságok tulajdonában. Miközben Magas Albánia és Alacsony Albánia területei egyaránt jó adottságokkal rendelkeznek a mezőgazdaságra, az ország nagyobb része így is alkalmatlan.

A termőterületeket a második világháború után a mocsarak lecsapolásával bővítették és azok kétharmada öntözés alatt áll. Az 1980-as évekhez képest mégis nagy visszaesés mutatkozott, és végül gabonaimportra lett szüksége az országnak. Kiemelném, hogy a számok azóta hatalmas fejlődést mutatnak. 2000.-ben már a vetésterületek fele gabonaféle volt. Ilyen a búza, kukorica, cirok, zab, rozs, árpa. Érdekeség ma már, de a 90-es évek első feléig jelentős rizstermesztés is folyt az országban, ez azonban már teljesen megszűnt. A dohánytermesztés Shkodra, Elbasan és Korca környékén azonban számottevő (20 000 t). Alacsony Albánia iparnövényei közül a legjelentősebb a burgonya, ezt követi a napraforgó, a gyapot és a cukorrépa.

Albániában a borászat és annak kultúrája kezd újraéledni. Európa egyik legősibb népe, amely foglalkozott szőlőtermesztéssel, hiszen találtak 4000-6000 éves szőlőmaradványokat is. Több történelmi esemény is hozzájárult ennek a mesterségnek a hanyatlásához. A török uralom alatt megtiltották vallási alapon az alkoholok, így a bor fogyasztását is. A kommunizmus évei alatt az állami földeken csak fehér vagy vörös bort készíthettek, a családi pincészeteknek tilos volt a borkészítés.

Albániában jelenleg 1500 hektáron zajlik szőlő termesztés 17,2 millió tőkéen, 204.000 tonna szőlőből, amelyből 12.545 hektoliter bor lesz. A szőlőtermesztéshez tökéletes a klíma és talaj az egész országban. Ma már az ősi családi földeken újra elindultak az „újgenerációs szőlőművelési kultúrák”. Versenyképességüket segíti az új technológiák elsajátítása. Kb. 30 pincészet nyitotta meg kapuit a turisták számára, de szerte az országban vagy 250 borászat működik.

Az albánok legkedveltebb itala a raki, amely leggyakrabban szőlőből készült pálinka (raki rushi). Nemcsak szőlőből, de gyakran készítik somból, fügeből, szilvából is. Ezt napi szinten fogyasztják, egy kávé és egy pohár víz mellett. A raki a hazai magyar pálinkákhoz képest fele annyira erős, kb. 20 fokos.

Az albán mezőgazdaság az utóbbi néhány évben jelentős fejlődést mutatott, különösen a növényházi hajtás tekintetében. Külföldi befektetők és a kormányzat sokat tettek azért, hogy Albánia felkerüljön a zöldség és gyümölcsstermesztés térképére.

Az albán agrárminisztérium különféle támogatásokkal segítette a zöldség-hajtatókat, ez pedig hihetetlen nagy lökést adott a zöldségkereskedőknek. A termelők a fejlesztéseknek köszönhetően egész évben képesek különböző paprikaféléket, paradicsomot, uborkát, cukkinit, brokkolit és karfiolt termesztetni. E mellett a szabadföldi zöldségek, mint a póréhagyma és a káposztafélék termelése is folyamatosan fejlődik. Az albán gyümölcsstermesztés területén is komoly előre lépések történtek, egyre nagyobb teret nyer az áfonya, a málna és a szelídgesztenye, valamint szarvasgombával is sokan próbálkoznak.

Az albán számoça kiemelkedően jó. Sok albán termelő korábban Görögországban dolgozott, ott tanulták meg a termesztés apró trükkjeit, majd az ott szerzett tudást kamatoztatva hazajöttek és belevágtak.

Albánia a 90-es évekig egy zárt ország volt, az emberek tökéletesen berendezkedtek az önellátásra. A javaikat megtermelték, elkészítették és felfedezték a természetes környezetünkben fellelhető gyógynövényeket is, amelyeket orvosság gyanánt is használtak. A turisták számára is elérhető és legnépszerűbb gyógynövényük a hegyi tea, azaz a Chai mali. A hegyi tea segíti az emésztést, erősíti az immunrendszert, megelőzi a megfázást és az influenzát. Vírus, gomba és baktérium ellen is hatásos, fájdalomra és enyhe szorongásra is használható. Modern vizsgálatok kimutatták, hogy a tea fogyasztásával megelőzhető a csontritkulás és antioxidáns hatása miatt a rák. A legtöbb kutatást Hollandiában, Görögországban, Macedóniában és Albániában végezték, illetve hazánkban is 1998. májusában a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti szakán, Budapesten. Soha nem mulasztjuk el, hogy családtagjainknak és barátainknak is hozzunk haza Magyarországra, mert kellemes íze miatt ők is szívesen fogyasztják.

Részt vettünk egy gyógynövénytúrán, albán barátunkkal, aki sok érdekes vadon termő növényvel ismertetett meg minket. Szedtünk zsályát, melyet itthon kiszárítottunk és azóta is fogyasztjuk teaként. Nagyon érdekes volt még számunkra a Kocimare (ejtsd.: Kocsimáre), melyet szintén gyógyszerként is használnak, télen terem tengerparti cserlyéken. Rengeteg vitamint és ásványianyagot, antioxidánst tartalmaz, gazdag C-vitaminban, káliumban, kalciumban, E-vitaminban. Az ízet tekintve nagyon kellemes, eperhez hasonló íze van, nagymamámnak is nagy kedvence lett.

A gyógynövényeket, fűszernövényeket már családi gazdaságok is termesztik. Gasztronómiájuk szerves része. Aromájuk, színük sokkal intenzívebb a jó táptalajnak és a kedvező klímának köszönhetően.

Nemcsak a természetben, de konyhakészen a helyi piacokon is kitűnő alapanyagokat találunk.

Ha végig nézünk az albán hegyoldalakon, rögtön szembe tűnik az olíva ültetvények sokasága.

Az olajfa nagyon igénytelen, szívós növény. Jól tűri a szárazságot, olyan területeken is megél, ahol egész nyáron nem esik az eső, például a Mediterráneumban és Nyugat-Ázsiában. Az emberiség egyik legősibb, mintegy 5000 éve termesztett kultúrnövénye. Kibírja, ha letörnek az ágai, túléli, ha kivágják, sőt még azt is, ha kigyullad és tövig leég, mert a gyökere felső részéből új hajtások fakadnak. Egyes szakértők szerint az öreg olajfák törzse „csak” nagyjából hétszáz évig él, utána mindenképpen ezekkel a sarjhajtásokkal újul meg a fa

7. ábra: saját fotó 2023. december- Kocimare

Szkander bég mondta annak idején: „Minél több olajfát ültetünk, annál gazdagabbak leszünk.” És Enver Hoxha idejében is nagy olajfaültetvényeken gazdálkodtak az albánok.

Megfigyelték, hogy ha a sorok között gabonát termelnek, akkor a fák is több termést hoznak, tehát ha az egyik évben az olajfaültetvény egyik felét vetik be gabonával, míg a másik felében

csak legeltetnek, a rá következő évben pedig fordítva, akkor az olajbogyó-termés mennyisége összességében sokkal egyenletesebb lesz.

Az olajfa legfőbb értéke az érett termésből préselt olívaolaj, mely nemcsak főzéshez és halkonzerváláshoz pótolhatatlan, hanem a kozmetikaiparban is fontos szerepet tölt be, az ókorban pedig világításra is használták. Az albán olívaolaj nagyon jó minőségű, exportálnak Svájcba és az USA-ba is. A mi közelünkben van egy olajfeldolgozó üzem, mely bio olívaolajat termel a világ élvonalába tartozó minőségben. Az egy főre eső olívaolaj fogyasztás Albániában 7.5 l, de azok, akik kizárólag olívaolajat használnak, évi 60 litert fogyasztanak.

Leggyakrabban olasz, spanyol és görög fajtákat telepítettek az ültetvényekre, de Albániának saját nemesítésű olajfája is van, a Kalinjot.

Albánul az olaj, az VAJ. Jártunkban-keltünkben találkozhatunk ilyen feliratokkal. Csak javasolni tudom, hogy a rengeteg bolti készítmény helyett, válasszuk a helyi termelőket, tőlük vásárolhatjuk a legfinomabb, legtermészetesebb olívaolajat.

A legjobb minőségű olívaolajat a déli országrészben állítják elő, Berat környékén.

Ahogy haladunk délre az olíva ültetvényeket felváltják a citrus ültetvények. Csodálatos látvány végig nézni a völgyekben hosszan elterülő fák sokaságát, különösen télen látványos, hiszen akkor érik be a citrom, narancs és mandarin is.

Az albán ültetvények nem ismernek országhatárt, így, ha elérjük Konispolt és átmegyünk Görögországba, pontosan ugyanaz a látvány fogad. Karácsonyi ünnepeink szerves része lett a citrus földek meglátogatása. Mindig kedvesen fogadnak minket, bár először kicsit furcsán néztek ránk, mikor megkértük őket, hogy mi is hadd szüreteljünk. Az, hogy a téli hideget Magyarországon hagyva egy szál pólóban, napsütésben illatozó citrusok mosolyognak ránk, már önmagában is felemelő. Ezt az élményt fokozta számunkra, amikor meg is ehattuk nap mint nap. Mivel nagyon olcsó és leggyakrabban ajándékba is citrusokat kaptunk, így bőven jutott kifacsart állapotában is, italként fogyasztva.

Meglepő volt számunkra az is, hogy a gyümölcsök friss állapotban mennyivel nagyobbak, mint az itthoni, megvásárolható példányok. Megfejtettük az okát: hiszen minél többet állnak elraktározva, annál többet veszítenek nedvességtartalmukból, így egyre kisebbek lesznek.

Szinte minden ételbe tesznek citromot, akár a csirkelevesbe is, de sültetekhez is tálalják. A narancsot és a mandarint süteményeikbe, salátáikba teszik bele. A gyümölcsök nagy részét azonban exportálják különböző országokba. A helyi lakosoknak is nagyon jó pénzkereseti lehetőség, hiszen télen jóval kevesebb emberre van szükség a tengerparti turizmusban, így ők örömmel vállalnak a citrusföldeken munkát.

Miközben végig járjuk ezeket a földeket rendre találkozunk valami meglepetéssel...volt, hogy azt hittük kövek gurultak elénk az útra, de kiderült, hogy görög teknősök bandukoltak éppen arra. Talán a legmeglepőbb számomra mégis az volt, amikor megláttam az albán narancsevő bárányokat...hosszú percekig néztük őket.

8. ábra: saját fotó 2023. december-
Mandarin szüret

Az albán Riviéra (dél Albánia)

Vlora városánál már megfigyelhetjük ahogy az Adriai tenger zöldes színe átvált türkizkékbe, és átveszi a helyét a fantasztikus Jón-tenger. Az óriási hegyek lábait egyből a tenger mossa, az öblök látképével pedig valami igazi „paradicsomi” látványban részesülhetünk. Mintha nem is Európában lennénk. Tavasszal pedig a sok esőzésnek köszönhetően a „virágok Riviérájának” is nevezik ezt a térséget. Nyáron a különféle öblökben kiépített strand fogadja az arra érkezőket rendes aszfalt úttal. Ahol strand van, ott pedig minimum egy büfét vagy éttermet találunk, isteni Albán tradicionális ételekkel és italokkal. A nagyobb tengerparti városokban pedig szállodák sorai épülnek. Évről évre egyre nagyobb a turista forgalma is Albániának, hazánkban is egyre ismertebb. A legtöbb turista nyáron, azonban még mindig Olasz- vagy Görögországból jön. Így, ha valaki szállásban gondolkodik, érdemes minél hamarabb lefoglalni azt.

9. ábra: saját fotó 2022. július- Llogora hágó

Ha a korábban említett Vlora városától délfelé indulunk a partmenti autóúton, hamarosan a Llogora hágóra érünk. 1027m magas, fiatal lánchegység része, a látványa pedig lélegzet elállító. A hágón áthaladva élénk tárul a Jón-tenger végtelennek tűnő kéksége. A hágón egy kilátó is van, ahol meg lehet állni megcsodálni a panorámát. Tiszta időben el lehet látni egészen Korfu szigetéig. Egyébként a helyiek is feljárnak nyaranta hűsölni, ugyanis a legforróbb napon is kellemes időjárásban részesülhetnek az arra járok. A több száz hajtűkanyar miatt a motorosok kedvelt túraútvonala, beválasztották a világ 10 legszebb motoros útja közé. Mi pedig ezen a szerpentin haladtunk egyre csak lefelé. Amikor először jártam itt, akkor szembesültem vele, mennyire kis apró lény az ember a természet csodálatos világában. Ezt a katartikus élményt legszívesebben mindenkivel megosztanám.

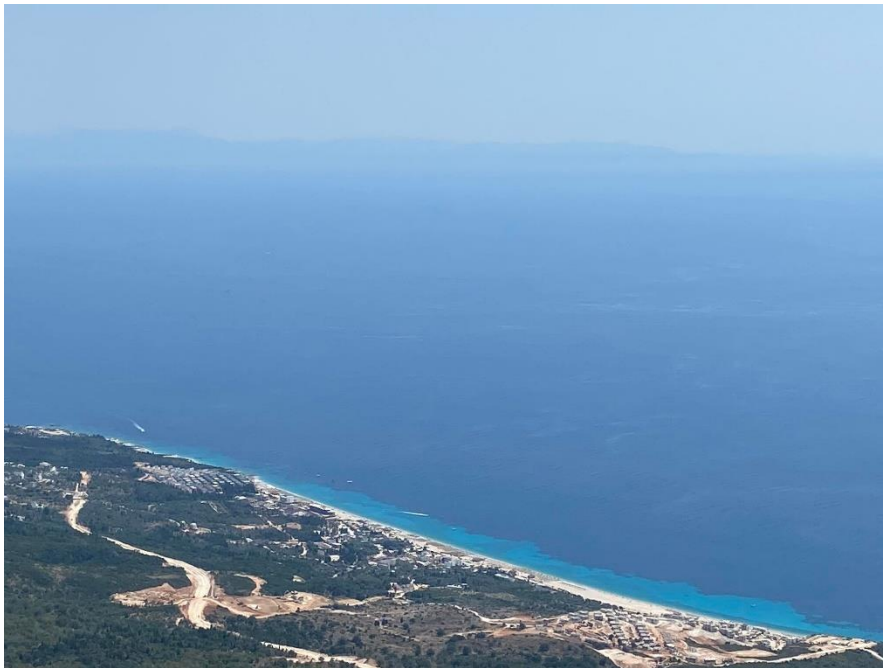
Az utunk a hágóról letérve további kis városkákon át vezet el Sarandáig. Északról dél felé sorban a városok: Himara, Porto Palermo, Qeparo, Borsh, Piqeras, Lukova, majd Saranda.

Első városunk: Himara. Itt található a legrégebbi templom az Albán Riviérán. A következő település Porto Palermo, ahol a tengerben egy alagutat pillanthatunk meg amelyből régen a tengeralattjárók jöttek ki a hegy alatt fekvő támaszpontjukból. Az öböl közepén pedig láthatunk egy erődítményt, amelyet állítólagosan a szeretőjének építtetett Ali Pasha Tepelena albán nemzetiségű oszmán vezér.

Qeparo falucskájának van óvárosi és újépítésű része is. Mindkettő a hegyoldalba épült. Borsh közepén közvetlenül a főút mellett egy erős hideg vizű forrás ered, a neve Ixvor. Erre épült rá egy étterem, amit minden arra járónak ajánlok. Az éttermen szó szerint keresztül csordogál a friss forrásvíz, amit több kis vízesésen át vezetnek lefele. Így az épület alatt és körül is folyik patakokban a víz. A forró nap után nyáron pedig különösen jól esik az embernek egy kis lehülés. A következő település Piqeras, amelynek Bunec nevű strandját is érdemes széles és hosszú mólójával meglátogatni.

Az utunkon tovább haladva, Lukova falujába érünk, ahol az Óváros kis utcáskáin bolyonghatunk. A forrásvizek pedig a kopott, már-már kerekded köves utcák mellett folynak, kellemesen hűsítve a nyári levegőt. Mivel a hegyen található ez az édes kis falu, kocsiba érdemes pattanni, hogy eljuthassunk a partra. A hosszú partszakaszon mindig akad hely, és a víz színe itt is páratlanul élénk türkiz színekben pompázik a naposabb időkben.

Fontos még megemlítenem a két legszebb partszakaszt Saranda előtt, Kakome és Kroreza beach-et. Mindkét strand kizárólag hajóval közelíthető meg. Kedvelt turista célpontok. A páratlan természeti adottságai miatt, ugyanis a tenger színe és a környező sziklák formája, ezen a két helyszínen a legcsodálatosabb. Nagy élmény volt számomra is ezeknek a helyszíneknek a felfedezése.

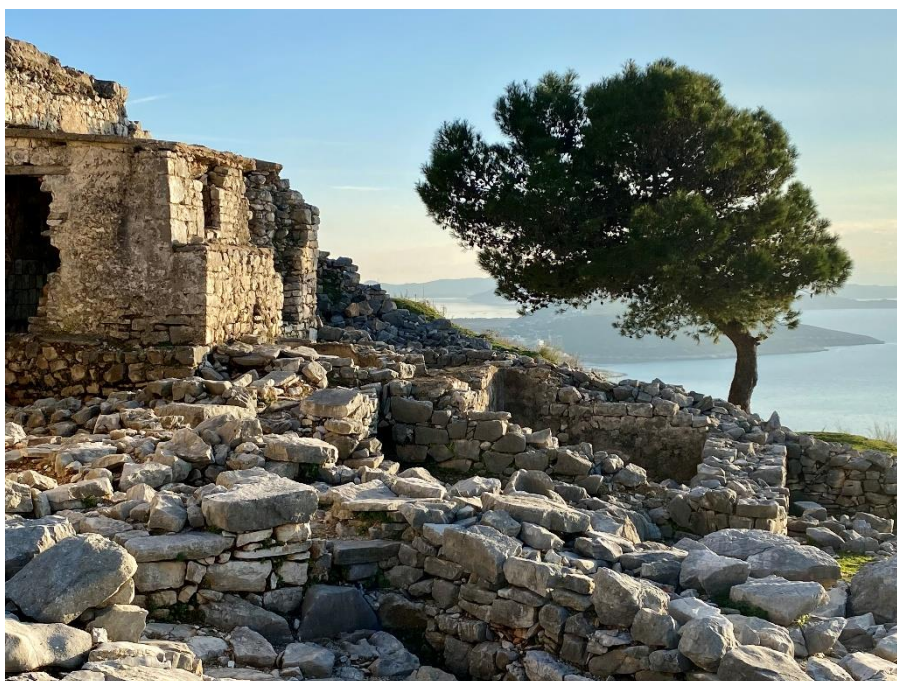

10.ábra: saját fotó 2022. július - Kilátás a Llogora hágóról

Saranda

Én és a családom Saranda városában lakunk. Ez a legnagyobb város Dél-Albániában. A dimbesdombos táj után, egy nagyobb öbölben találhatjuk meg. Nem csak a hegyek és dombok védik a várost, de a szemben lévő Görögországhoz tartozó Korfu szigete is. Saranda híres a 300 napos napjáról, mivel viharok ritkán érnek el ideig, általában kikerülik a várost, és Korfu magas hegyei előtt csapódnak le.

Sarandát az ókori görögök Anchises-nek, a rómaiak pedig Onchesmos-nak, majd később Agia Sarandának hívták. Az olaszok pedig Santi Quaranti-nak nevezték, melynek jelentése 40 szent. A város feletti hegy tetején található a 40 szent kolostorának maradványai, melyek szabadon megtekinthetők bárki számára.

11.ábra: saját fotó 2022. december-A 40 szent temploma

Sarandában közel 18.000 ember él. Az évek során a turizmus legfontosabb központjává vált, mivel csillagtúra szerűen, rendkívül sok látványosság megközelíthető innen, például a

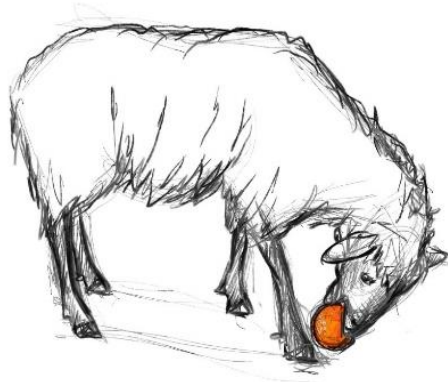
Kékszem-forrás (Siri-i-kelter) Amely a nevét onnan kapta, hogy ha a magasból rátekintünk egy hatalmas kék szemet formáz., a Butrinti Nemzeti Park, Gjirokaster vára, Korfu szigete vagy Ksamil.

Ksamil kiemelkedő jelentőségű az albán turizmus szempontjából, mivel itt található a híres Bora-bora beach, amely nagyban hozzájárult Albánia népszerűsítéséhez. A fehér homokos partok, Korfu közelsége és az öt kicsi sziget, Fidzsi-szigetekhez hasonló látvánnyal kápráztatják el az oda látogatókat.

Sarandában az utóbbi 10 évben, a turizmusnak és a gazdaság fejlődésének köszönhetően, nagyon sok új beruházás kezdődött. Rengeteg új apartmanház és hotel épült, a kikötőt is korszerűsítették. Folyamatosan fejlesztik az utakat, az infrastruktúrát. Ennek köszönhetően évről évre nő az oda látogató emberek száma. A kikötőt már nem csak a Saranda és Korfu kikötő közti komp használja, hanem hatalmas óceánjáró hajók is rendszeresen kikötnek.

Saranda központi helye a sétány, ahol boltokat, butikokat, éttermeket és egy múzeumot is megtalálhatunk.

Az egyik főlátványosság a gyönyörűen felújított Lekuresi vár, melyből fantasztikus körpanoráma tárul a szemünk elé. Ha közben megéheznénk, a vár éttermében egy kellemes vacsorát is elfogyaszthatunk, hiszen a kisvároska legszebb naplementéje is innen látható.

12. ábra: Narancsevő bárány, első vázlat

A bárány, mint szimbólum – összefüggés a festményemmel

A festmény sorozatom főszereplője a bárány, amely már az őskortól kezdve háziasított állat volt, eredetileg hegyvidéken élt. Napjainkban az egyik legelterjedtem állatfajta Albánia szerte. A városoktól kívül lankákon, sok felé megfigyelhetőek a nyájak melyek az Albán állattenyésztés legmeghatározóbb állatai. Fontos szerepük van ökológiai szempontból is, hiszen a nagyszámú olaj és citrus liget aljnövényzetét is ők tartják rendben.

A nomád népek a tavaszünnepen feláldozott bárányal a nyáj termékenységét kívánták biztosítani, gasztronómiai szempontból a mai napig a legmeghatározóbb alapanyag. Az ősi időkben, szertartásos ünnepi lakomákon az emberáldozat helyébe lépett a bárány sült. Maga a sajátos felnyársalási módja a bárány sütésnek, a keresztre feszítést szimbolizálta.

Sumér költeményekben is megjelenik a bárány motívum, mely ez esetben a bőséget szimbolizálja. A későbbiekben a perzsáknál is megjelenik az aranyszőrű bárány motívum.

A görög mitológiában is több helyen megjelenik az aranygyapjas bárány, mint motívum. Megjelenik az argonauták mítoszában és Kolkhiszban, Aitész királynál is. Phrixosz herceg és Hellé hercegnő életét is egy aranygyapjas kos mentette meg, melyet Isteni édesanyjuk küldött nekik. Kolkhiszban Aitész királynak jóstolták, hogy addig maradhat király, amíg a tölgyfára felakasztott aranygyapjú Kolkhiszban marad.

Legrégibb jelentései között elsősorban a termékenységhez köthető, a hozzá kapcsolódó tulajdonságok: szelídség, együgyűség, jámborság, engedelmesség és a butaság.

Borjúvívó - Moszkophorosz, Kr. e. 570-560 körül

Hermész Pszichopomposz közismertebb nevén csak Hermész volt az, aki az elhunytakat átkalauzolta a Túlvilágra, ezért is kapta az úgynevezett pszihopomposz „lélekvívó” nevet is. Emellett a „jó pásztor” -nak is nevezik miután ismeri az alvilág útjait, és az ítélethozatalnál is jelen van. Arkadia (szülőházaja) pásztoristene. Ő az, aki az elveszett bárányt mindig megtalálja szerencsésen. Ábrázolásánál a jópásztor vállain cipeli a kost. Azt vallják, ő az, aki minden zavarból kiségit.

A leggyakoribb felbukkanása a bárány szimbólumnak a Keresztényvallásban lelhető fel. Jézus Krisztus szimbóluma maga a bárány, mivel a 4 evangélista szimbóluma egyfajta erőt szimbolizál, Jézusnál a bárány pont ennek az ellentétjét a szelíd gyenge emberi tulajdonságokat testesíti meg.

A Bárány motívum az Ó és Újszövetség szervesegységének szimbóluma is. Négy darab bárányhoz köthető szimbólum jelenik meg bennük: az áldozati kos, a pászka bárány, ártatlan bárány, és a bűnbak.

13.ábra:

Borjúvívó - Moszkophorosz,
Kr. e. 570-560 körül

A keresztény tipológiának egyik legszebb és legkorábbi dokumentuma, amelyben a bárány szimbóluma szerepel Melitonnak a szárdeszi püspöknek a Peri Paszkha, húsvétról írt költeménye.

A páshka vagyis „elhalad” „elmegey” szó nem véletlenül kapcsolódik a bárányhoz. A páshka bárány volt az az áldozati bárány, amit fel kellett áldoznia az Egyiptomban élő izraelitáknak. Isten arra kérte a zsidókat, hogy áldozzanak fel egy épp hím bárányt, amelynek vérével kenjék be ajtófélfát és a szemöldökfát, így Isten megkíméli az első szülött életét.

Az Ószövetség egy másik részében a juh a népre vonatkozik pl.: Izaiásnál a „tévelygő juhok” =az erkölcsi eltévelyedésben lévő emberek. Krisztus, mint Jó pásztor kíséri és vigyáz a népének lelkére a paradicsomba vezető úton.

A báránynak a zsidó templomi kultuszban is szintén fontos szerepe volt, naponta kétszer áldoztak fel bárányt, húsvétkor pedig megemlékeztek Istennel való szoroskapcsolatukról és népük felszabadulásáról. János evangéliumában két alkalommal is szerepel, mind a kétszer Keresztelő Szent János mondja „Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit” kifejezést.

A bárány Szent Ágoston és az apostolok jelképe is többek között, valamint Keresztelő Szent János és Szent Ágnes attribútuma és a Johanniták jelképe is.

A Jelenések könyve révén Jézus szimbóluma az Agnus Dei vagyis Isten báránya, a képzőművészeti alkotásokon számtalanszor szerepel. Ilyen például: amikor keresztben végződő rúdon keresztet zászlót tart, vagy a hétpecsétes könyvön áll, de van, amikor egy kehelybe folyik a szügyéből kiáramló vér. Ez utóbbi ábrázolási forma érdekes mód kimaradt a keleti egyházban, miután a 692-es konstantinápolyi zsinat tilalmat hozott rá.

Az V. században, Ravennában a Galla Placidia mauzóleumának mozaikjain figyelhetünk fel bárányokra Jézus körül. A hívekre lélek szimbólumként utal. A bárányok „nem éheznek és nem szomjaznak többé, a nap nem égeti őket, sem másfajta hőség.”

Krisztus „az élő vizek forrásához vezeti őket”. (Jel 7, 16-17) Krisztus az első tanítványait bárányoknak szólította. "Úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé" (Mt 10,16).

Ravenna közelében a Sant' Apollinare in Classe mozaikjai szintén az V. században készültek. A hierarchia jól megfigyelhető a fő apszisban, Jézus Krisztus közepén a legnagyobb vagyis legfontosabb szereplő a képen. A diadalíven láthatjuk Krisztust és az evangélisták szimbólumait, valamint a Jeruzsálemet és Betlehemet szimbolizáló épületeket, amiket bárányok kötnek össze. Belőlük 12 darabot láthatunk, ők a 12 apostolt jelképezik.

A San Vitale Ravennában a 6. századi bizánci művészet formavilágát és szellemiségét képviseli magán. Az épület maga centrális elrendezésű épület. Ennek belsőterében közepén, a belső kupola rész közepén láthatunk egy bárányt. Agnus Dei, Isten Bárányát vagyis ez Krisztus emberi természetére is utalhat, ugyanakkor ez a szimbólum azt is mutathatja, hogy a Megváltó képes szenvedni az emberiség megváltásáért.

A genti oltárkép és a bárány

Az V. század után egy XV. századi Flamand földön született műre szeretném felhívni a figyelmet. A Flamand iskola legnagyobbjai között ugyanis egy testvér pár neve is jelen van. Hubert kezdte el az oltárképet, de a 23 évvel fiatalabb öccse fejezte be végül. A festmény témája az ember üdvösségének mennyei apotézisa és Krisztus áldozatának megszentelése. Az oltárkép középső panel részén van a főszereplő bárány. A Jelenések könyvének hetedik és tizennegyedik fejezete lett megfestve. "Ezek után láttam: íme nagy sokaság volt ott, amelyet megszámlálni senki sem tudott, minden nemzetből és törzsből, népből és nyelvből, a trónus előtt és a Bárány előtt álltak fehér ruhába öltözve, kezükben pedig palmaágak" **Itt hangzik el a kérdés:** "kik ezek a fehér ruhába öltözöttek, és honnan jöttek?" **És a válasz:** "Ezek, azok, akik a nagy nyomorúságból jöttek, és megmosták ruhájukat, és megfehérítették a Bárány vérében" (7, 9 és 13-14).

Középen az oltáron látható a bárány, akiből vér fakad egy úrvacsorai kehelybe. Az oltár legfelső részén egy írás látható "ecce agnus dei qui tollit peccata mundi". Ez annyit tesz latinul mint, "Íme, az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit." Tizennégy angyal veszi körül, kettő kezében tömjén, a másik kettőnek Jézus szenvedésének eszközei, mint a töviskorona és a kereszt. A többi angyal körbe veszi az oltárt.

A festmény meghatározó színe a zöld, amely paradicsomi, valamint az újjáteremtett föld harmóniáját sugallja. Ez az általam készített festmény sorozatom utolsó darabján szeretném szintén elérni.

A festményen még láthatóak a baloldali előtérben az Ószövetség népe jobb oldalt pedig az Újszövetség népe, rajtuk kívül még fehér ruhás apostolok és piros színű ruhás mártírokat láthatunk.

Amely az ikonográfiai szempontból is jelentős az előtérbe helyezett kút, ez maga az élő víz, amely Isten és a bárányból fakad.

Legfelül látható a szentlélek galambként, amely egy vertikális tengelyen helyezkedik el.

14. ábra: Genti oltárkép középső része- Isten báránya

A narancs, mint szimbólum

Már egészen korai feljegyzéseken említik magát ezt a gyümölcsöt, a kínai irodalomban már i.e. 314-ben is szerepelt. Maga a szín pedig mint narancssárga egy angol végrendeletben szerepelt először 1512-ben. Az ezt követő években portugál hajósok hozzák el Európába az édes ma ismert narancsot Kínából. A művészetben azonban számos jelentést kapcsoltak hozzá az ezt követő időszakban. Többek között jelent termékenységet, bőséget gazdagságot és védelmet is. Leginkább a Barokk korban volt elterjedt, ahol a magas társadalmi státuszt jelentette, az előbb említett jelentéseken kívül pedig még hozzá társították: a jólét, az egzotikus célpontok és a távoli országokat is.

Jan van Eyck leghíresebb festménye „Az Arnolfini házaspár” 1434-ben készült. Az Arnolfini család egyik tagjának. Ők egy jelentős olasz kereskedő család voltak ebben a időben Flandriában.

15. ábra: Jan van Eyck –Az Arnolfini házaspár (1434).

Ha jobban megfigyeljük a képet rengeteg szimbólummal rendelkező tárgyat lelhetünk fel, és köztük a narancsokat is közvetlenül a vőlegény mögött. Itt a termékenység és házasság szimbólumaként jelenik meg, ugyanis különleges tulajdonságot is rendelnek hozzá, még pedig azt, hogy egy hosszú életű gyümölcsöző házasságnak néznek elébe, valamint, hogy ez egy virágzó boldog kapcsolat kezdete lesz.

Míg az Északi reneszánsz ilyen pozitív dolgokhoz kapcsolja, a spanyol művészetben más volt a helyzet. Miután rengeteg narancs termés volt ott, nem különítettek neki nagyobb szimbolikus jelentést. De miután ez Flandriába importálták, ezért elég ritka volt, és csak a gazdagok tudták megfizetni, ezért is kapcsolják ezen a területen a gazdagság jólét és bőség fogalmához.

A mai világban a narancs az egészséget vitalitást és energiának a jelképe. A színéről úgy tartják, hogy feldobja a hangulatot és örömet okoz azoknak, akik fogyasztják.

Amikor narancs gyümölcsöt találsz ezt annak a jeleként tartják számon, hogy Isten megjutalmaz téged. Megáldja Isten a kemény munkád és elkötelezettséged. De a helyzeted nagyban befolyásolja ilyenkor a jövőt. Ha nem teszed meg a szükséges lépéseket a célod felé, vagy nem élsz helyesen, akkor ezt fel lehet fogni afféle figyelmeztető jelként. Ha viszont sínen van az utad, szorgalmas vagy és mindent megteszel a céljaid érdekében, ez afféle bátorító, hogy a kemény munkának meglesz a gyümölcse.

Az akár csak a narancstermésnél van, hogy bőséges és van, hogy kevés termés lesz a fán. Így a narancs emlékeztethet arra is évszaktól függetlenül, hogy a nehézségek ellenére, folytatni kell a munkát. Nem szabad fel adni.

Paul Gauguin

Paul Gauguinnal szeretném elkezdni azoknak a művészeknek a sorát, akik hatással voltak a művészetemre, és életszemléletükkel, tapasztalataikkal többször párhuzamot véltem felfedezni az életemmel.

Paul Gauguin, vagyis eredeti nevén, Eugène Henri Paul Gauguin Párizsban született, 1848. június 7-én. A posztimpreszionizmus legnagyobb képviselője. Kalandos élete során volt tengerész, jómódú üzletember és nyomorgó festő is, élt Peruban, Párizsban és Tahitin.

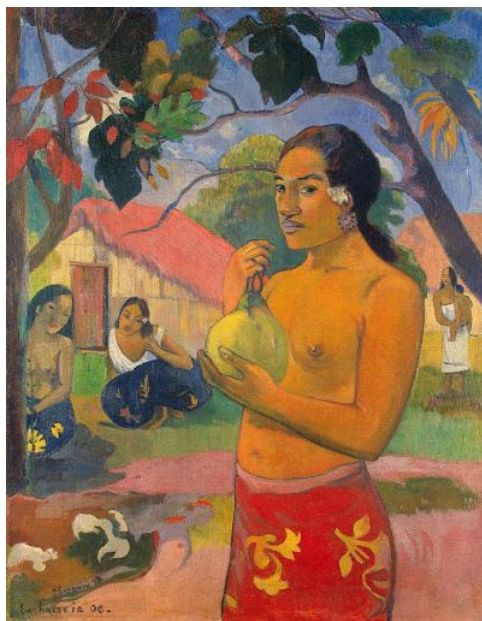
Gyerekkorát Limában töltötte édesanyjával, ahol harsány színek vették körül, ezek olyannyira meghatározóak voltak számára, hogy a későbbiekben párizsi „szürke” élete során mindig azt érezte, hogy hiányoznak neki a színek.

Valószínű ezért is tudott a későbbiekben olyan merészen kísérletezni a színekkel, és tudott a kiteljesedni az impresszionizmus után, a szintetista stílusban, majd ezt követően egyéni hangú festészetét kialakítani. Egyedisége a tiszta színek használatával és a különböző motívumok variálásában rejlett. Festményei mellett egyébként, különleges fametszetei is igen elismertek.

Gauguin Párizsban családjával élt és tőzsdei munkával kereste a kenyerét, amelyben egyéni hangú festészetét nagyon sikeres volt. Ez addig tartott amíg össze nem omlott a tőzsdepiac 1882-ben. Korábban csak vasárnaponként festegetett, de ezt követően Camille Pissarro és Paul Cézanne hatására döntött úgy, hogy a teljes idejét a festészetnek szenteli. Kipróbálja ezt az új helyzetet, milyen, ha a vászon és a festék gondoskodik a megélhetéséről.

Ez idő tájt az impresszionizmus nagy mesterei is küszködtek a megélhetéssel, egy tanítvány sorsa azonban még keservesebb volt. A teljes vagyonát felélte, felesége családjához költöztek Dániába, de végül, családjától is elkeltett szakadnia. Azt gondolta, egy Martiniqueba menő hajóra száll és az olcsóbb életkörülményekben bízva kivándorol. Itt végre megleli a színeket és fényeket, amiket annyira hiányolt, ám annyira meleg volt, hogy ez sokszor megakadályozta, hogy úgy igazán boldog legyen és kiteljesedhessen, így visszatér és kiállítja képeit, amit a Boulevard Montmartre egyik kis képkereskedőjénél festett. Egypár képet ebből el is ad, ez menti meg az éhhaláltól. Így került Pont-Avenbe. 1888.-ban Közös művésztelepet szerettek volna Van Gogh-gal alapítani ám kísérletük kudarcba fulladt. Gauguin körül azonban, az ő festészeti elveit követő művészekből kialakult a Pont Aven-i iskola. Gauguin 1886 körül még Cézanne hetvenes évek végi stílusához igen hasonló festési módszerrel dolgozott, de végül 1880-as évek végére szakított teljesen az impresszionizmussal, mert úgy gondolta, hogy azt keresik, amit a szem lát, nem pedig azt, ami a gondolatok titkosságában rejlik. Ezzel elindult azon az úton, amelyen nem csak egy ember lesz a sok impresszionista festő közül, hanem ő lesz a „Gauguin”.

„Gauguin a nagy egységet, az egyszerűsítést hirdette, s ehhez elég az emlékezet után való festés. Csakis így lehet a dekoratív egységet, a harmonikus egybehangelést megteremtetni. Nem a gyors, elillanó hatásokat, hanem a természet nagy nyugodalmát kell keresni, "a lélek

16. ábra: Paul Gauguin – Gyümölcsöt tartó nő

békéjét, a természet csöndjét, a mélységesen mély érzelmeket. Kerüljük tehát a mozgásban ábrázolt testtartásokat. Alakjaink nyugodtak legyenek". Olvashatjuk Dr. Lázár Béla- Gaugin írásában.

Kiinduló pontjai saját egyedi stílusának a bretagnei benyomások, a primitív stílusban dolgozó olasz művészek, mint Rottivelli, de főleg Luin. Puvis de Chavannes és a japán stílus (Hokusai és Hiroshige japán mesterek, akiknek metszeteinek hatalmas inspiratív hatása volt az impresszionizmusra, Gaugin is gyűjtötte őket lakásában) vonal vezetési stílusa, a nagyobb egységes nyugodalmas kompozíciókban és színekben pedig Cézanne hatása volt érezhető a leginkább nála. Ezek utóbbiakkal foglalkozott rajzokkal, de eredetiben ott voltak a lakásában is, így ezek mindig körülvették a mindennapokban.

Jean-Jacques Rousseau filozófiája is hatott rá, "Vissza a természethez!", közhellyé vált jelszava azonban nem a természethez való visszatérést jelenti, hanem filozófiai indíttatású. Tudja viszont, hogy az ún. eredeti és természeti állapotokat már nem lehet visszaállítani, de megkísérli megmenteni azokat a dolgokat, viszonyokat, amelyek még hordozzák, őrzik a természetességet. Emellett 1750-ben kiírt pályázatra beküldött témájában Rousseau, kifejti, hogy a tudományok és a művészetek fejlődése javította-e az erkölcsöket. A kérdésére nem volt a válasza, ugyanis szerinte az európai civilizáció tönkretette az eredendően jó és nemes ember erkölcsait és közéleti erényeit, miközben a természetben élő primitív népek megőrizték ezeket. Ezeket találta meg Tahitin.

1891-ben Tahitire költözött a bennszülöttek közé, miután egzotikus helyre vágyott. Egy kis faluba költözött, nem maradt a fővárosban. A bennszülöttek között kezdte meg alkotómunkáját. A szigeten beleszeretett múzsájába, Tehurába, akit megannyi képén is láthatunk. Közös gyerekük is született. Az itt készült festmények azonban nem nyerték el a korabeli emberek tetszését. A kortársak nem tudták hova tenni a vad színhasználatot a lendületes ecsetvonásokat és a stilizált alakokat sem. A fauvista festőcsoportot azonban, pont ez inspirálta a későbbiekben.

Az eredeti célja az volt, hogy a kint megtalált „paradicsom” kultúrájából és annak lakóiból inspirálva megújítsa művészetét, és képeit hazaküldve végre anyagilag is sikeres legyen. Ez viszont nem így alakult. Mikor megérkezett egy gyarmatosítoktól tönkre tett világot látott, az emberek pedig már európai öltözetet hordtak. A bennszülött nők csak az ő festményein viselik hagyományos testüket félig fedetlenül hagyó kendőiket. Így tovább kereste a szigetvilág távolabbi sarkaiban, ahol még meglelheti színeivel, lakóival, tájaival az általa hön keresett „elveszett paradicsomot”. Az viszont tagadhatatlan a testi-lelki anyagi küszködés mellett, hogy Gaugin művészete itt teljesedett ki. Ezt a kint töltött időszakot mondhatjuk Gaugin legikonikusabb korszakának, amely még napjainkban is megannyi művészt inspirált, köztük engem is. Ez a legismertebb korszaka.

A kint létről még egy könyvet is írt „Noa Noa” címmel, amelyben kifejti az őslakosok különleges világát. Itt Tahitin alakult ki az ő ikonikus festési módja azáltal, hogy a festő megtalálta azt az elveszettnek hitt paradicsomot, amit egész életében keresett. Ezeket a „paradicsomi” érzéseket én Albániában élem meg.

Művein gyakran bibliai allegóriákat helyezett át egzotikus helyszínekre, aminek színeivel még egyfajta varázslatot is hozzáadott a művekhez. A diplomamunkámhoz szintén erősen hozzá lehet kapcsolni bibliai vonatkozásokat, azonban Paul Gaugin – Gyümölcsöt tartó nő című festményénél szembetűnő hasonlóságot véltem felfedezni. A képen láthatunk egy női alakot, aki a kezében egy egzotikus gyümölcsöt tart. Az érzéseit elrejtő a nő, hiába néz ki a képből.

Maga az alak oldalról pillant kifele, akárcsak az én festményemen. Gaguin első ott tartózkodásának végén készült a kép. Az én festményemen látható alak, ránéz a kép nézőjére, hogy az a személy a festménysorozat részévé tudjon válni. Egyfajta invitálást érzékelhetünk.

Birkás Ákos

Birkás Ákos Budapesten született 1941. október 26-án, majd 2018. június 10.-én hunyt el Budapesten. Munkácsy Mihály-díjas magyarfestőnk, itthon és külföldön is elismert művész, illetve a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Képző- és Iparművészeti Osztályának volt tagja. A festői karrierje a hatvanas évek közepén indult el kisméretű, egzisztencialista indíttatású portrékkal, ezek többségét megsemmisítette a későbbiekben. A 1980-as években betagozódott a magyar új festészeti irányvonalába, próbálta keresni a magyar festészetben azokat az alkotáásokat, amelyek valamilyen előre mutatást rejtnek.

Pasztózusan, vastagon felrakott színekkel festett, amit Birkás csak „agyonfestett”-ként jellemezte. Azon volt, hogy expresszíven, absztrakt stílusban önarcképeket készítsen fiatal művészként, ellentétesen az elvárt hagyományos, tanult stílusoktól, valamint a modernizmustól. Ellipsziseket, arc nélküli fejeket festett, majd kikerült Bécsbe és másnyugateurópai városok kiállításaira. Jót tett a megmérettetés: ovális, világos, kettős (tükrös) arcképei nagy sikert arattak. A 90-es években visszatért a realista arcképfestéshez, de továbbra is festett absztrakt képeket is.

1999 és 2001 között készítette el a kettős portrék sorozatát, amelyeknél mindig két egymástól eltérő képtáblát illeszt egymáshoz, így két különböző portré, különböző személyiségű és nemű emberekkel rajtuk kerülnek egymás mellé. Az absztrakt fejek után, élő létező emberek lépnek az előtérbe. Belenéznek a kamerába, a nézőre, a festőre, a két képfélről egyszerre. Ezeket élénk színekkel és könnyed ecsetvonásokkal festette meg. A téma továbbra is a két képfél viszonya egymáshoz, miután egy törésvonal van a két teljesen különböző portré közt. Ezzel létre hozott egy fajta feszültséget képi és érzelmi szempontból is. Ami érdekes még továbbá, hogy a modellek, Birkás Ákos közeli kedves ismerősei.

A 2000-es években ismét irányt vált, és társadalmi kérdéseket tematizáló realista képeket kezd festeni. Ezeket a festményeit sajtófotóról vagy saját fényképeiről készítette. Így közvetlenül tudott reflektálni a világban zajló eseményekre, de ugyanakkor a festő töprengő, általánosabb nézőpontból szemlélő nézőpontja is, az általa kiválasztott személyeken, mégis tökéletesen érzékelhető.

A késői figuratív képein inkább a jelenetek koncentráltága és a festészeti érvényesség volt számára a fontos. A mozdulatok, tekintetek és az általuk közvetített általános érvényű lelkiállapotaik, érzelmek, szituációk, amelyek eltérnek a valóságtól, a napi politikumtól.

A képből való kitekintés, kamerába nézés, amely Birkás Ákosnál a portréin annyi helyen megfestett, az én festmény sorozatom elsőképen szintén megtörténik. Gaguin-gyümölcsöt tartó nő című festményénél is említettem, miután a főalak a festményemen akárcsak Gaguinnál vagy mint itt Birkás Ákosnál, ránéz a nézőre. Az én figurám szintén, érzésektől mentesen pillant ki. Mind a kettő nagy művésznél a színeket élénken használták. A képemnél én is törekedtem, hogy ne legyen besült, hanem élettel teli színárnyalatok legyenek a festmény

középpontjába. A könnyed ecsetvonások inkább a környezet és a bárányoknál érzékelhető a képeimen.

Birkás Ákos a digitálisan készített képeit felhasználva alkotta meg festményeit. Az én utazásaim alatt megörökített pillanatok voltak nálam is azok, amiket itthon megnézve inspirálódtam, és felhasználtam a képeimhez. Így tudtam a legjobban kivitelezni, hogy a realista ábrázolásmód megmaradjon a festmény sorozatomon.

A késői figuratív festményeinél az érzések, mozdulatokon jobban meg van a hangsúly. A festmény sorozatom második képen lehet ezt érezni. Az utazás pillanatában, a mozdulat és a tekintetében zajló érzéseken van a hangsúly. Rögzíti a pillanatot festmény formájában, és belefestette magát az elmúlás képeibe. Úgy vélte „Az emberi arc valójában örökké egyfajta halált hordoz, amitől a festőnek kell megmentenie”. A művei megmaradnak örökké, még ha ő már nincs is az élők között.

A festmény sorozatom három képén, az időt a bárányok szimbolizálják. Igyekeztem én is létrehozni egy olyan atmoszférát a képeken, amely kihegyezi annak a bizonyos pillanat fontosságát. Az első képen „A pillanat” -nak azt tudnám kiemelni, amikor az ember rájön, hogy elkell indulni, szükség van a változásra. A másodikon az út és a kitartás a cél felé, a harmadikon pedig a megérkezést pillanatát dermesztettem meg. Ennek a három képnek a mondanivalója örök.

17. ábra: Birkás Ákos- fejek sorozatának egyik darabja

David Hockney

David Hockney angol művész, aki kitörölhetetlen nyomot hagyott a művészeti világban a festészethez, látványtervezéshez, fényképezéshez és digitális művészethez való merész és innovatív megközelítésével. Több mint hat évtizedes pályafutásával Hockney folyamatosan megkérdőjelezte a művészeti konvenciókat, kísérletezett különféle médiumokkal, és mindig ki tudta fejezni egyedi világnézetét.

David Hockney 1937. július 9-én született Bradfordban, Angliában. Hockney fiatal korától kezdve szenvedélyt mutatott a művészet iránt, és ezt a szenvedélyt családja és tanárai is segítették. A Bradford School of Art-ban tanult, mielőtt a londoni Royal College of Art-ban meg szerezte az alap képző művészeti diplomáját. Ez alatt az idő alatt alakította ki művészi stílusát, amelyhez az ihletet különböző helyekről merítette. Ilyen volt például a pop art vagy épp Francis Bacon kifejező ecsetmunkája.

Hockney az 1960-as években robbant be a művészeti szcénába, és egyedi és magával ragadó festményeivel ragadta meg a figyelmet. Hockney stílusa gyakran magában foglalja az élénk színeket, a merész vonalakat és a játékoság érzését, amelyek örömteli és magával ragadó élményt idéznek elő a nézőben.

A 21. században Hockney teljes mértékben felkarolta a digitális forradalmat, és olyan eszközökkel tárta fel a digitális művészet lehetőségeit, mint az iPhone és az iPad. Digitális művészete a technológia közvetlenségét és hozzáférhetőségét ünnepelte, lehetővé téve számára, hogy élénk tájképeket és portrékat készítsen a pontosság és görbülékenység új szintjével. Az Ipad volt számomra is az a modern segítség, amivel, létre tudtam hozni a festmény sorozatom koncepció terveit. 2017-óta használom a táblagépen, így az eddigi tapasztalataim alapján döntöttem én is amellett, hogy ezzel készítem el a vázlatait a festményeimnek.

A Splash festmény, hivatalosan „A Bigger Splash” néven David Hockney egyik leghíresebb és legikonikusabb munkája. 1967-ben készült. Ez egy nagyméretű festmény, amelynek mérete körülbelül 7 láb × 10 láb. A műalkotás Hockney kaliforniai úszómedencéit ábrázoló sorozatának része, amelyet a Los Angelesben eltöltött idő ihletett. A „Bigger Splash”; című képnél az előtérben egy úszómedence található, amelyet egy aprólékosan festett táj vesz körül. A medence a kompozíció fókuszpontja, és a vászon jelentős részét foglalja el. Maga a festmény címe: „A Bigger Splash”, egy láthatatlan műugró által keltett csobbanásra utal, aki éppen beugrott a medencébe. A csobbanás megdermedt az időben, a fehér hab merész és dinamikus függőleges vonalaként van ábrázolva, a medence nyugodt kék vizével szemben.

18. ábra: David Hockney -A life of light

A saját magam által készített munkáimra is nagyhatással van már gyerekkorom óta Hockney. Sok művemnél inspirált és bátorítóan hatott a művész egyedi látásmódja. Segített, hogy merjek kilépni a komfort zónámból, új technikákkal ismerkedni, színeket tanulmányozni,

kísérletezni ezekkel, hogy ezáltal is jobban megismerjem a saját művészetem. David Hockney számomra valóban megtestesíti a művészi kíváncsiság szellemét és az emberi kreativitás határtalan lehetőségét. A diploma munkámnál, nem csak a színek élénkségével tudok párhuzamot vonni Hockney munkásságához. Ahogy a „A Bigger Splash” -nél írtam az időt megdermeszti. A festmény sorozatom második képén magát az utazást láthatjuk, ahol egy mozgásban lévő bárány nyáját láthatunk, akik szállnak az égen. Én ezt a pillanatot dermesztettem meg. Így az éjszaka nyugalmát véleményem szerint jobban áttudja adni a nézőnek.

Kevin Valentin- a sheep a day (egy bárány-egy napra)

Pár éve találtam rá az Instagramon Kevin Valentin alkotásaira. Minden nap kitesz az oldalára egy rajzot egy bárányról. Napjainkban alkot.

Bejegyzéseit már 44000 ember követi és rajongóinak száma egyre növekszik. Kiváló művész, akinek művészete egy rövid párbeszédéből született:

“Nem tudom mit rajzoljak...” -mondtam.

“akkor rajzolj nekem egy bárányt!”

Ez a párbeszéd 592 illusztrációt szült.

Nagyon könnyed kézi rajzokat készít a bárányokról. Nemesak realista módon ábrázolja őket, hanem van, hogy teljes egészében a képzelet szüleményei, vagy épp emberi tulajdonságokkal ruházza fel őket. Ezt a világot közel érzem a saját munkásságomhoz. Én is szeretek eltávolodni a realitás talajától, és létrehozni számomra kedves képzeletbeli alkotásokat.

Szívesen inspirálódik különböző médiumokból. Filmek szereplőit, népszerű zenészeket is szívesen ruház fel olyan tulajdonságokkal bárányként, amiről azonnal felismerhetőek az adott “főhős” személyiségjegyei is.

Nagyon motiváló számomra, hogy ugyanazt a témát hányféleképpen lehet feldolgozni némi fantáziával, művészi szabadsággal. Mindezt úgy, hogy nap nap után érdekes alkotásokat közvetíthessen minden követője felé.

19. ábra:

Kevin Valentin – bárányrajz

Dimitri Sirenko

Kanadában élő ukrán művész, aki már gyermekként is pontosan érezte, hogy vizuális művészettel fog foglalkozni. Kisfiúként elég volt neki egy toll és egy papír ahhoz, hogy alkosson. Családja biztatására környezetéből inspirálódva egész életében alkotott. Ehhez az akkori rajzfilmek és animációs filmek is kellő inspirációt szolgáltattak számára. A '90-es években megjelentek a videojátékok, melyek új lendületet adtak művészetének. Motiválta őt az is, hogy édesapájával közösen játszottak. Ekkoriban már tervezett olyan sci-fi és fantasy fegyvereket, melyek beleillettek ezekbe a videojátékokba.

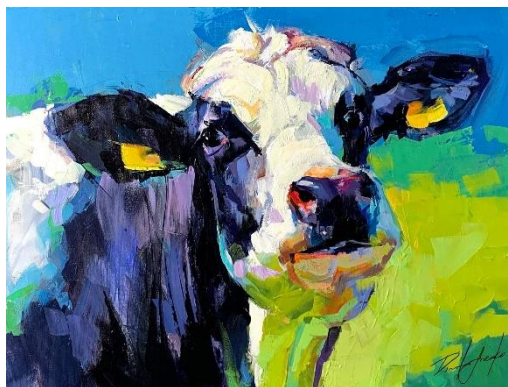
1999-ben költözött a családjával Ukrajnából a kanadai Vancouverbe. Nehéz időszak volt az életükben, de sokat tanult már gimnáziumban is a 3D szoftverekről, a digitális technológiákról. Végül egyetemi diplomáját is ebből a témakörből szerezte médiaművészet szakon.

Bár nehéz időszak következett életében, továbbra sem adta fel álmát, hogy ebből is meg is tudjon élni. Mivel digitális alkotásait folyamatosan elküldte mindenféle fórumokra, így érkezett meg az első komoly felkérése a "Halo".

Az elkövetkező tíz évben számos stúdióban és számos projektben dolgozott.

Ezekután sikeres út vezetett a művészeti vezető pozícióig, mely egy magas életszínvonalat szavatolt számára. Ezzel együtt egy idő után azt érezte, hogy elvesztett életéből a kreativitás. Mivel elkezdett kreatívabb lehetőségek után kutatni, arra jutott, hogy a festés mellett teszi le voksát. Ezt követően több versenyt is megnyert festményivel, köztük a 2018-as Art Battle Országos Bajnokságot. Sikerei lendületet adtak ezirányú művészetének. A továbbiakban ismét sikeres lett művészeti igazgatóként, de úgy érezte, hogy legteljesebbnek mégis akkor érzi magát, mikor a festészetét gyakorolhatja.

Nagyon inspiráló számomra az életútja, hiszen én is kisgyermekkorom óta alkotok. Tanulmányaimat is mindig ezirányban képzeltem el. Szeretem, hogy nagyméretű festményekkel dolgozik. Élénk, tiszta színeivel, különleges ecsettechnikájával nagyon könnyedén alkot vászonra. Fotó alapján dolgozik, a maga stílusában realista módon ábrázolja témáit.

20. ábra: Dimitri Sirenko- Milky Way

Korábbi tapasztalatok

Tanulmányaim a Képző-és Iparművészeti szakgimnázium diákjaként kezdtem, ahol Divat-és stílus szakon megtanultam textillel és bőrrel dolgozni. E mellett az 5 év alatt emelt számban klasszikus rajzot tanultam. A tanárom Hajdú Kinga festőművész volt, akivel a klasszikus rajz alapjai megtanítása mellett, a festészeti alapokat is megtanította. A gimnázium után 2 évet kihagytam elsődlegesen a nálam kialakult diabétesz1 miatt. Az életmód váltás mellett azonban nem állt meg az élet, elkezdtem festményeim és grafikáim ruhákra és táskákra nyomtatni egy Epson-F-2000-es géppel. Valamint elsajátítottam időközben az Adobe Illustrator és Photoshop használatát. Másfél év után felvételiztem oda, ahol most is tanulok. A sokszínű Képiábrázolás szakon a Rippl-Rónai Művészeti Intézetben, ahol alkalmazott és tervező grafikát, valamint festészetet is tanulhatok. A grafika és festészet mellett, stiláris gyakorlatokat, installáció készítést és kísérleti fotográfiát is tanultam itt. Végül az Egyetemen 1 teljes év után döntöttem úgy, hogy a festészetre specializálódok, diplomamunkának pedig a figurális festészet irányába megyek tovább. Szeretek tanulni és kísérletezni a különböző technikákkal, ez a fajta nyitottság felfedezés vágy, úgy gondolom egész életemben megfog maradni a művészet iránt.

A festészet specializáció

Az Egyetemen elég hamar ráébredtem, mennyire jó döntést hoztam amikor ezt a specializációt választottam. A festészet órát Mátis Rita festőművész és egyetemi docens tartja. Mivel nagyon közel áll hozzám a Tanárnőm színhasználata és festésmódja, hamar realizálódott bennem, hogy a legjobb helyen vagyok. A kapcsolatom a tanárnővel, az idő előre haladtával csak még jobban megerősödött. Így rendkívül megtisztelt, amikor a Konzulensem lett. Tudtam, hogy ő a legjobb választás, akivel nagyon jól együtt fogok működni az utolsó évem során, hiszen rengeteget tanulhatok tőle.

Kísérletezések és vázlatok

Amikor eldöntöttem, hogy a Diploma munkámat olajfestékkel szeretném elkészíteni, abban nagy szerepe volt az utolsó egyetemi évem festészeti tanulmányainak, valamint a Képző-és Iparművészeti szakgimnáziumban szerzett tapasztalataimnak. Évek teltek el azóta, hogy olajfestéket használtam, de öröm volt visszahozni azt a tudást, ami már feledésbe merült. Egy akt tanulmányt készítettünk élő modell segítségével. A kevés óraszámától eltekintve sikerült elkészítenem egy 500x700 mm vászonképet, és sikerült egy újfajta friss színhasználattal és ecsetkezeléssel egy számomra nagyon kedves munkát készítenem. Ez a tapasztalat inspirált arra, hogy a Diploma munkámat is, hasonlóképpen készítsem el.

A vázlatok már első próbálkozásra olyanok lettek, ahogy én azt elképzeltem. A vázlatokat táblagépen készítettem el, ceruzával. Ezek fekete fehérek voltak, csak oda raktam színt, ahol jobban kisserettem volna valamit emelni vagy épp elkülöníteni a rajzon. Miközben dolgoztam, arra ébredtem rá, hogy korábbi éveim alatt realista állatábrázolásaim nem voltak. Nagy izgalommal kezdtem el rajzolni tanulmányrajzokat a narancsevő bárányokról. Számomra is meglepő volt milyen könnyedén tudtam megjeleníteni a fejemben korábban megalkotott képeket. Ezt követően folytattam a három festményem tervezését. Az alapkoncepcióm hamar kialakult és a későbbiekben is ez alapján folytattam a munkát.

Az első diploma konzultációra 2023 októberében került sor, ahova az első már elkezdett festményemet is elvittem. Ezzel szerettem volna szemléltetni, hogyan és milyen színesen képzeltem el a festménysorozatot. A tanárok rengeteg építő kritikát fogalmaztak meg a születendő műveimmel kapcsolatban. A későbbiek során megfogadva tanácsukat igyekeztem javítani a színhasználaton és az anatómián. A festmény sorozatomat, szimbolista szürrealista stílusban készítem el, a három kép együttesen egy történetté áll össze. Én a színekre helyezem a hangsúlyt a festményeimen, viszont az első konzultáció után arra jutottam, hogy az első képem színvilágát monokróm szürke színekre kell változtatnom. A változtatásom oka az volt, hogy a festmény sorozatom tematikájához nem illettek az első festményem harsány színei. Úgy éreztem, hogy így a festménysorozat mondanivalója nem annyira közérthető. Hisz az első képem nem lehet paradicsomba illő élénk színekkel teli, ha én pont azt szeretném kifejezni, hogy szükség van a változásra. El kell indulni az úton. Így a komplett háttérrel, átfestettem, a szürke különböző árnyalataira. Ezzel is szimbolizálva a kietlen, élettelen tájat, ahol az az érzése az embernek, hogy nem jó itt maradni. Kell a változás.

A második festményem maga az út, a harmadikon pedig a megérkezés látható a paradicsomba. Miközben az első képem kétharmada elkészült, elkezdtem a második és harmadik képet is. A festménysorozat képeit párhuzamosan festettem, figyelembe véve a száradási időket, hogy hatékonyabban tudjak haladni a munkával. Miközben dolgoztam a három képen, nagyon jól tudtam kontrollálni a színek összhangját és harmóniáját.

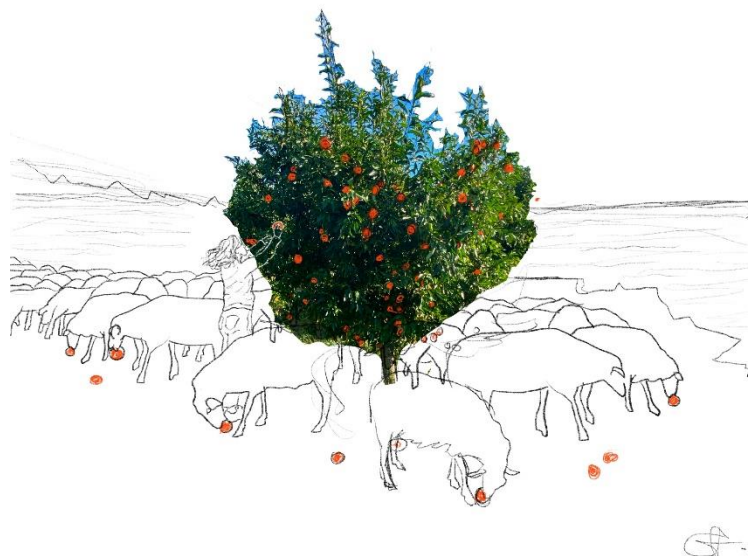
21. ábra:
Indulás- vázlat

22. ábra:
A bárányfelhő tengeren- vázlat

23. ábra:
Paradicsom - vázlat

Megvalósítás

Mátis Rita rávilágított azokra a dolgokra, melyeken mindenképpen javítanom, változtatnom kellett. Nagyon hasznos tanácsokkal látott el mindig. Megnyugtató volt, amikor felhívta a figyelmemet, hogy a három festmény legnehezebben megfesthető része az én önképem. A fejem oldalról és rövidülésben látszik. Napok teltek el úgy, hogy csak ezzel az egy résszel foglalkoztam. De minden óra, amit belefektettem, megérte. Sikerült elérnem egy friss üde színekben és reflexszínekben gazdag realista ábrázolást. Ez volt az első alkalom, hogy egy rólam készült alkotás, ennyire jól reflektáljon rám.

Az első festményem címe: Indulás.

A gondolat a festmény mögött, Szerettem volna elérni, hogy a szürke- kietlen táj arra sarkalja a nézőt is, hogy ez a közeg nem jó. Ezért indul el a báránynyáj az égbe. Ők azok, akik a festmény sorozat folyamán elhozzák a változást, és segítik a főszereplő embert, hogy meglépje a dolgokat és az útján végig kísérik őt. Ő nekik is kell a változás, és ők már csak ösztönből is egyből útra kelnek. Érzik a negatívítást, és indulnak is. Nincs növényzet, minden rideg. Innen indul a történet, innen indul a báránynyáj és maga az ember is.

Az ember rólam lett mintázva, én voltam a saját magam modellem. Az előbb említett sorokban, már leírtam mennyire nem volt ez egyszerű feladat. A „besült” színeket életre kellett keltsem. A sok munkaóra azonban meghozta gyümölcsét, és sikerült alkotnom valami frisset, valami újat. Az arc érzem mentes, de ahogy fogja a narancsot, egyfajta elhivatottságot sugall a nézőnek. Nem fél az újtól, halad a Flow-val. Halad a birkanyájjal. Mennek a céljuk felé, a pozitív jó felé, ami jelen esetben maga a narancs. A lány a festménysorozatok folyamán sötét kék színt visel magán. Ez kiemeli a szeme színét, tekintetét. A tekintete az első festményen ránéz annak nézőjére. Invitál. A többi képen innentől kezdve nincs kontakt, már bevan vonva a történetbe. A sötétkék szín több jelentéssel is bír. Ilyennek, amik a képhez is erősen kapcsolódnak a: céltudatosság, hűség, erősség idealizmus nyugalom béke, de a harmónia színe is. Ezek mindegyike igaz a festményemre és annak mondanivalójára.

A harmadik főszereplő a narancs. Ez az édesgyümölcs a célt testesíti meg. Az elsőképen az ember tartja a kezében. Egyfajta bemutatása, figyelem felhívása. Az egyetlen növénytől eredeztethető ehető étel, amely egészséges, ezen a képen. A kihalt tájon egy fa sincs, de látjuk a gyümölcsöt, hogy de van remény arra, hogy van, ahol van jobb életkörülmény. Ez a cél a remény, hogy van még jó. A szimbolizmusról szóló részben kiemelttem, hogy a távoli országokat is szimbolizálja és a jólétet is. Tökéletes megtestesítője az általam elképzelt történet lényegének.

A három főszereplő lefelől van prezentálva a nézőnek. Mögöttük látható az átlóban elhelyezett báránynyáj, akik szállnak fel az égbe. A nap színe olyan narancssárga, mint maga a gyümölcs a kézben. Nem véletlenül, a szürke narancssárga színpáros, nagyon erős kontraszt, amely felhívja a figyelmet, magára a narancsra és annak jelentésére.

Míg az első festmény még javában nem készült el, elkezdtem a második képet. Ennek címe: „A báránnyal a tengeren”. A cím magában foglalja a képen szereplő jelenetet. Egy csónakban utazik az ember a báránnyal a tengeren, éjszaka az égbolton. A mindent körülölelő éjszaka jelképezi az időhaladtát az elsőképpel szemben. A változáshoz idő kell. Az utazás az életünkben sem egyik pillanatról a másikra történik, komoly folyamat ez. Fáradhatatlanul mennek a báránnyal még éjjel is, nem alszanak. A csónakban látható a főszereplő ember, akinek testtartásával, arc kifejezésével, próbáltam szemléltetni, elhivatottságát és kitartását az út iránt. A cél felé tekint,

alig várja, hogy ott legyen. A csónak jelképezi az időt. Nem engedi, hogy gyorsítson, vagy megforduljon csak úgy. A bárányok viszik a hátukon, nincs megállás. Minden halad a maga tempójában. Nem kell siettetni, minden a legnagyobb rendben van.

A színek a képen sötétebbek, de csak az Éjszaka színei miatt. A képen a sötétkék uralkodik. A bárányokon kékes lilás árnyalatok dominálnak inkább. A hold fehér fénye megvilágítja a főszereplőket hátulról. Egy meghitt jelenetet látunk magáról az utazásról.

A harmadik kép címe: „A paradicsom”

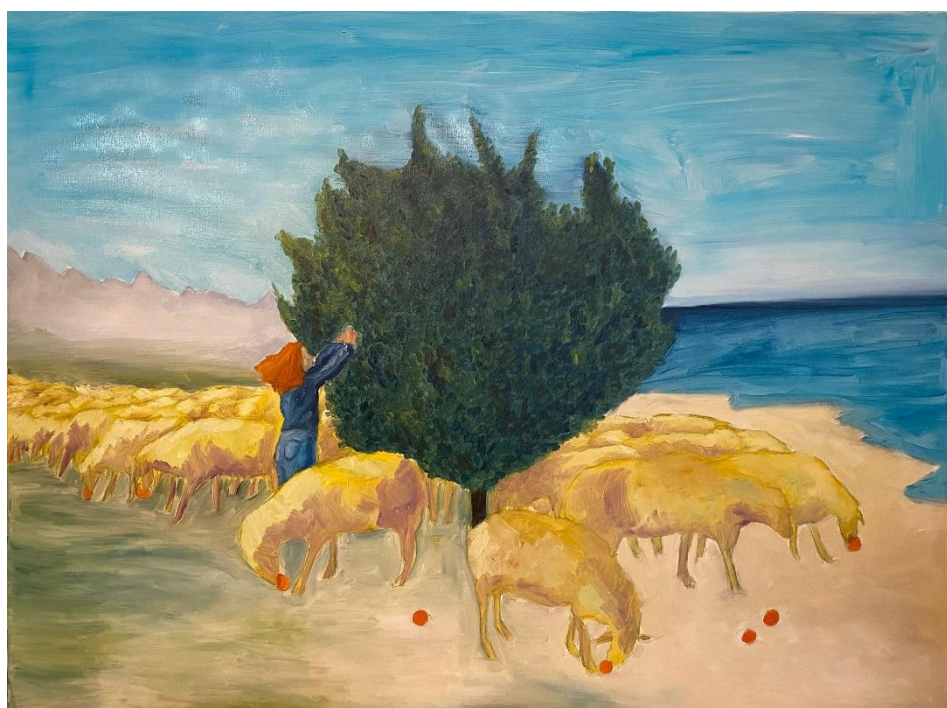
A megérkezést láthatjuk. A bárány nyájjal együtt eszem-szedem a narancsot. A középpontban egy terebélyes egészséges narancsfát láthatunk. Elérték a célt. Minden üde színekben pompázik. A bal oldalt hegyek magasodnak, a fa másik, jobb oldalán a türkizkék tenger látszódik. Itt látható az a jelenet a narancsevő bárányokkal, ami ihlette magát a sorozatot. Víz, napfény, meleg kiegyensúlyozottság. Meglelték a harmóniát. Paradicsomi lét. Pontot lehet tenni a történet végére. A változás jó.

24. ábra: 1. festmény, Indulás, olajfestmény

25. ábra: 2. festmény, A bárányfelhő tengeren, olajfestmény

26. ábra: 3. festmény, Paradicsom, olajfestmény

Köszönetnyilvánítás

Mindenekelőtt szeretném megköszönni a szüleimnek, hogy mindig hittek bennem és a művészetemben. A külföldi utakat, Albániát, hogy kiutazhattam, és inspirálódhattam ebből a csodás országból. A szeretetet, a motiválást, támogatást, hogy mindig számíthatok rájuk.

A nővéremnek, Kittinek, aki segített nekem megfogalmazni olykor kesze-kusza gondolataimat.

Büszke vagyok, hogy egy ilyen erős és összetartó családom van. Nélkülük nem lennék ott, ahol most vagyok.

Mátis Rita konzulensemnek, aki egész évben figyelemmel követte a munkásságom, és a közös megbeszélések után, mindig tiszta fejjel, motiváltan tudtam tovább haladni a munkával. Mindig segített és jó szavakkal látott el. Éreztem, hogy bármikor számíthatok rá.

Visy Rafaelnek és feleségének Bettinek, akik Albániában élnek már 17 éve. Albániai útjaink során számtalan helyre elvittek minket, és rengeteg tudással, ismerettel lettünk gazdagabbak általuk.

Köszönet Albániának, az albán embereknek, akiknek a segítőkészségére, vendég szeretetére mindig lehetett számítani, és amitől ez a csodálatos ország igazán értékké vált számomra.

Hivatkozások :

<https://archiv.lutheran.hu/teologia/a-barany-mint-tipologiai-szimbolum/>

<https://dimitriartist.com/about/>

<https://www.designstack.co/2022/09/celebrity-sheep-drawings-and-more.html>

https://bkh2011.blog.hu/2012/04/16/barany_a_muveszetben

<https://nationallist.blog.hu/narancs-gyomolcs-szimbolika-top-7-jelentes>

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/KonyvekKonyve-a-konyvek-konyve-2/ertelmezo-resz-ujszovetseg-1A3C/janos-jelenesei-1C94/a-barany-es-a-het-pecset-1CAD/>

<https://f21.hu/irodalom/gauguin-naplo/>

<https://www.erekibocsato.hu/blog/206-paul-gauguin-a-festo-aki-elhagyta-parizst>

https://www.artmagazin.hu/articles/megnyitobeszed/megnyitobeszed_birkas_akos_egy_ember_min_dig_erdekes

<https://fidelio.hu/vizual/egy-ember-mindig-erdekes-birkas-akos-arcai-neznek-rank-a-vintage-galeriaban-180249.html>

<https://www.irodalmiradio.hu/femis/gauguin/9hatter/1908lazar.htm>

<https://www.artmagazin.hu/articles/archivum/a6af92349e7709eadc31426892b0b710>

Irodalom jegyzék:

1. Dienes Tibor - Varázslatos tájak, Albánia 4. kiadás – Hibernia Nova Kiadó Kft. – Budapest 2017
2. Joó András – „Nem csak az Albán tengerpart” c. könyvéből- Dekameron könyvkiadó 2023.
3. Barina Zoltán- Árkon-bokron Albániában - Magyar Biológiai Társaság Budapest- 2024.
4. Antoine de Saint-Exupéry – A kis herceg – MÓRA kiadó 2003.
5. Henri Perruchot – Gauguin élete- Corvina Kiadó 1972.
6. Jean Leymarié és Kempis Antal - Paul Gauguin, Akvarellek és pasztelek és színes rajzok – Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest 1962.
7. Tóth József- A szimbolista festészet Moreau-tól Gauguinig – Tóth Könyvkereskedő és Kiadó Kft., Debrecen
8. René Berger – A látás művészete, A festészet felfedezése, Gondolat Kiadó 1973.
9. Basilius Doppelfeld - Szimbólumok, életünk képei- keresztény módon értelmezve 2021.
10. Nowak, Bernd - A trópusok gyümölcsei, Magyar Könyvklub, Budapest, 2002.
11. Rácz János - Gyümölcsneves könyv, Inter Kultúra-, Nyelv-és Médiakutató Központ Nonprofit Kft., Budapest, 2014.
12. Antóni Csaba, Balikó Nándor, Baló András Márton, Dankó Sándor - A Biblia világa, Kossuth Kiadó Zrt. 2007.
13. Lea Ypi- Szabadon, Európa Kiadó, 2024.
14. Jan Van Heising Interjú a Halál Angyalával

Képjegyzék:

1. ábra: saját fotó 2022. július - A Kék szem forrás
2. ábra: saját fotó 2022. december - Narancsevő bárány az úton
3. ábra: saját fotó 2022. december - Legelő ló Lukova határánál
4. ábra: saját fotó 2022. december - Bárány csorda Saranda közelében
5. ábra: balkaninfo.hu 2019. – Hunyadi János szobra Krujában
6. ábra: saját fotó 2023. július- A Kékszem-forrás
7. ábra: saját fotó 2023. december - Kocimare
8. ábra: saját fotó 2023.december – Mandarin szüret
9. ábra: saját fotó 2022. július - Llogora hágó
10. ábra: saját fotó 2022. július - Kilátás a Llogora hágóról
11. ábra: saját fotó 2022. december – A 40 szent temploma
12. ábra: Perge Veronika - Narancsevő bárány, első vázlat
13. ábra: Művészettörténeti alkotás, Borjúvivő – Moszkhophorosz Kr.e. 570-560 körül
14. ábra: Genti oltárkép-középső része- Isten báránya
15. ábra: Jan van Eyck- Az arnolfini házaspár
16. ábra: Paul Gaugin- Gyümölcsöt tartó nő
17. ábra: Birkás Ákos- fejek sorozatának egyik darabja
18. ábra: David Hockney- A life of light
19. ábra: Kevin Valentin- bárányrajz
20. ábra: Dimitri Sirenko- Milky Way
21. ábra: Perge Veronika-Indulás, vázlat
22. ábra: Perge Veronika- A bárányfelhő tengeren, vázlat
23. ábra: Perge Veronika- Paradicsom, vázlat
24. ábra: Perge Veronika- 1. festmény, Indulás, olajfestmény
25. ábra: Perge Veronika- 2. festmény, A bárányfelhő tengeren, olajfestmény
26. ábra: Perge Veronika- 3. festmény, Paradicsom, olajfestmény

NYILATKOZAT

PERGE VERONIKA (név) (hallgató Neptun azonosítója: HHTHK3)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakedolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakedolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2024 év 04 hó 18 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseről és eredetiségéről

A hallgató neve: PERGE VERONIKA
A Hallgató Neptun kódja: 11HTK3
A dolgozat címe: ALBÁNIAI NYARANSÉV BÉKÉNYEK
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: RIPPI-RÓNAI MŰVÉSZETI INTÉZET
A konzulens tanszékének a neve: VIZUÁLIS TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitóri rendszerében.

Kelt: 2024 év 04 hó 21 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

Összefoglalás:

Albániai narancsevő bárányok

Albániába először 2021.-ben jutottam el, és már először is nagyon magával ragadott az országban érzett és látott, színek, fények és harmónia, ami az emberek a természet és az állatok között van. Bakancslistás álmom 2022.-ben valósult meg. Még sose töltöttem azelőtt decemberi hónapot egy déli mediterrán országban, így az egyetemi vizsgákat kipipálva, elindultunk Albániába a családommal. A fények a színek teljesen mások, mint nyáron, a nap is más ívben süt. Csodálatos, de teljesen más. Xarre településtől a görög határig megannyi citrus ligetet láthatunk, amiknek télen van a szüret. A citrus ligetek zöldje még üdőbb és az ezernyi citrus, narancsszínű gömbökként ragyognak ki a fák buja zöld lombkoronáiról. Varázslatos látvány volt ezt először élőben megpillantanom. És amíg a kanyargós utakon barangoltunk kocsival, az út mentén bárányok és kecskékre lettünk figyelmesek, akik majszolták a fákról lepotyogott gyümölcsöket. Ez a pillant volt az, amikor megállva az állatok mellett, csak néztem őket, és ráébredtem ez lesz a diploma munkám. Erről fog szólni. Az albániai narancsevő bárányokról. Egy festmény sorozatot készítettem el, ami tökéletesen reflektálni tudja, a bennem átélt érzéseket, amit ez a fantasztikus ország hozott az én életembe.

A diplomamunkám egy három darabból álló festménysorozat, amelyen egy történetet láthatunk. Az első képen bemutatkozik a három főszereplője a történetnek. Balról jobbra haladva, a narancs, az ember és a bárány. A háttérben pedig láthatjuk a bárányokat, ahogy elindulnak és bárányfelhővé válnak. Ez a szürrealista világ, végig megy a 3 festményen. Már az elsőképen érzékelhetjük, hogy nem csak egy egyszerű hétköznapi jelentbe csöppentünk, hanem egy olyan festmény áll előttünk, aminek egy nagyobb mondani valója van.

Ha csak ránézünk a képekre, egy utazást láthatunk. De ha jobban megfigyeljük, ráébredünk, hogy az életünk pont egy ilyen utazás. Mernünk kell elindulni, és végig menni az úton, mert a Paradicsomba is eljuthatunk. A változás, ami ilyen-olyan formában mindig bejön az életünkbe, merni kell kilépni a komfort zónából és utána tapasztalhatjuk, hogy a világ kinyílik számunkra. A változás jó, csak az elindulás nehéz sok esetben. De van egy pont amikor az ember azt érzi, hogy igen én most ezt meglépek bátran, elindulok az utamon. Ez a pillanat látható az első képen is. A kopár szürke tájon már nincs semmi, ami boldogságot tudna okozni. Ezért kapta az első kép az Indulás címet.

A második képen, maga az utazás látható. A főszereplő alak a célt nézi, csónakjával a bárányfelhő tengeren halad felé. Éjszaka van a képen, amivel az idő múlását emelem ki. Idő kell.

A harmadik képen pedig a megérkezést láthatjuk. A paradicsomi környezetben, a főalak együtt eszi a narancsokat a bárányokkal. Elérkezett a célba. Már nyugodt, élénk színek ragyognak körülötte. Megtörtént a változás.

Ennek a festménysorozat útját megelőzte megannyi alapos kutató munka, Albániáról, művészettörténetről, és művészekről, akikkel kapcsolódni tudtam az évek folyamán.

Az Albániát a szakdolgozatomban hosszan mutatom be, mert szerettem volna elmesélni, hogy az az állapot, amellyel én kint találkoztam, és átéltem, miért van így. Ezért a bevezető részt követően Albánia történelmét írom le. A történelme, a diktatúra, ami ott is megannyi évig jelen volt, befolyásolta a legjobban az ország mostani állapotát. A sok évnyi bezártság után nyitotta ki a kapuit, és most tapasztalataim alapján mondhatom azt, hogy szárnyal. A történelem kifejtése mellett, kitérek elhelyezkedésére és földrajzi adottságára, éghajlatára és vizeire, mezőgazdaságra, dél Albániára és Saranda városára.

Albánia bemutatása után a főszereplők elemzésére térek ki. A festményem tele van szimbolista jelentéssel bíró elemekkel. Ilyen a narancs, a bárány, az ember, de még a sötétkék szín is. Ezeket mind kifejtem hosszabban a „A bárány, mint szimbólum” és a „narancs, mint szimbólum” résznél a szakdolgozatomban, mert a történelem során megannyi jelentéssel ruházták fel őket, amik kapcsolódnak a festményeimhez.

Ezt követően mutatom be azokat a művészeket, akik hatással voltak a művészetemre, és életrajzommal, tapasztalataikkal többször párhuzamot véltem felfedezni az életemmel. Ilyen Paul Gauguin, Birkás Ákos, David Hockney, Kevin Valentin és Dimitri Sirenko. Az öt művész életét áttanulmányozva, a köztem és köztük lévő hasonlóság leginkább a színek használatában mutatkozik meg első sorban. De mindegyik életében jelen van az utazás, világot látottak. Nyitottak a művészetek felé és bátran vállalták fel saját egyedi látásmódjukat. Mertek elszakadni a hagyományos ábrázolásmódoktól és mertek kipróbálni új technikákat. Ezek a tapasztalásaik engem is nap, mint nap motiválnak.

A munkafolyamatok leírását a korábbi tapasztalataimmal kezdem. Itt írom le az eddigi tapasztalataimat, amiket a Képző-és Iparművészeti szakgimnázium diákjaként szereztem, valamint itt az Egyetemen a festészet specializáción.

A „Kísérletezések és vázlatok” pontban fejtem ki a diplomamunkám menetét, hogyan készítettem el a vázlatokat, mekkora méretben, milyen technikával és tempóban akartam már a kezdetektől elkészíteni a festmény sorozatomat. A diploma konzultáción szerzett tapasztalataim, és az arra való készülést is leírom.

A „Megvalósítás” részben fejtem ki és elemzem a festményeket. A koncepció, a kompozíció, a színek és fények megfestése és azok kivitelezése. Itt írom le miről szól számomra a festmény sorozat. Mit miért terveztem, ahogy azt láthatjuk. Minek mi a jelentősége a képen.

Jellenleg az albániai narancsevő bárányok festmény sorozatom életem legmeghatározóbb művészeti alkotása. Remélem az az életérzés, amit kint Albániában éltem át és az üzenet, amit ezzel a festmény sorozattal szeretnék közvetíteni az könnyen befogadható lesz az emberek számára, megértik és átérzik azt.